СОДРЖИНА

ДАНОК НА ДОБИВКА

- **Измени кај данокот на добивка...5**

НАДОМЕСТОЦИ

- **Пресметка на надоместок на плата за привремена спреченост на работа (боледување)...............13**

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

- **Закон за вработување и работа на странци.......................41**

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

- **Плати за месец Октомври 2023 година….......…..................51**

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

- **Коефициент на МДБ за Септември 2023 година 71**
- **Коефициент на пораст на цените за Септември 2023 година 72**
- **Референтна каматна стапка за период од 01.01 до 31.12.2023 година...74**
- **Цени на гориво…………………..…………………………………………76**
- **Курсни листи 79**
- **Рокови за поднесување во Октомври 2023 година 92**

***ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ*...94**

СКОПЈЕ, ОКТОМВРИ 2023

10

ДАНОК НА ДОБИВКА

дипл.економист: Ромео Костадинов

ИЗМЕНИ КАЈ ДАНОКОТ НА ДОБИВКА

Пресметувањето и плаќањето на данокот на добивка за 2023 година останува во рамките на ДБ на непризнаени расходи и ДБ-ВП на вкупен приход, со непроменети маргини на ДД со нула% до 3 милиони МКД и 1% од 3 - 6 милиони МКД остварен вкупен приход.

ВОВЕД

Со одредбите од Законот за данокот на добивка („Службен весник на РМ” 112/14 … 248/18 и „Службен весник на РСМ” 232/19 … 151/21), се пропишува обврската за пресметување и плаќање на данокот на добивка.

Истовремено со пакетот на даночни реформи, за ДДВ, беа објавени и измените кај Законот за данокот на добивка, („Службен весник на РСМ” 199/23).

Измените од есенскиот реформски пакет, во даночната сфера, кои се однесуваа на данокот на добивка се променети, но дел од тогашните предлог измени, се содржани во усвоениот закон од 25.09.2023 година.

Покрај измените на постоечкиот закон за данок на добивка “ во пакет се донесоа и измените на новиот Закон за оданочување на “екстра-профитот”, со кој покрај данок на добивка од 10%, селективно ќе се пресметува и плаќа и данок на екстра профитот, по стапка од 30%.

Последните измени на Законот за данок на добивка опфаќаат намалувања на ослободувањата од данок на добивка, преку проширување на масата на даночно непризнатите расходи, измени во делот на поднесување на извештајот за трансферни цени и зголемени даноци, доколку се користеле даночни олеснувања без да бидат исполнети условите.

Со Законот се усвоија и одредби кои се однесуваат на поднесување и извештај за трансакции со поврзани субјекти и за 2022 година, како и обврски за утврдување и плаќање на данокот на добивка, од донациите во спортот, доколку се утврди престанување на условите за даночното ослободување.

1. НОВИ ДАНОЧНО НЕПРИЗНАТИ РАСХОДИ ВО 2024 ГОДИНА

Со одредбите од член 9 од Законот за данокот на добивка, се определени параметрите за утврдување на даночно непризнатите расходи, кои се вклучуваат и ја зголемуваат основицата за данокот на добивка.

Со измените на законот за данокот на добивка, се усвоија проширувањата на листите за даночно непризнати расходи, со расходи, кои порано беа иземени од оданочување.

Новододадени даночно непризнати расходи, со измените на законот за данок на добивка, во примена од 01.01.2024 година се:

- трошоци по основ на уплатени премии за осигурување на живот, над износот од две просечни месечни бруто плати, исплатени во претходната година во Република Македонија, на годишно ниво по вработен;
- трошоците за донации во спортот, согласно со членот 30-а од законот;

Со измените, отпочнувајќи од 2023 година, на корекција во Образец "ДБ" ќе подлежат и премиите за животно осигурување и во делот од претходно ослободените премии за животно осигурување од две просечни плати.

Исто така и за донациите во спортот, согласно претходно пропишаната постапка за ваучер системот, која се укинува со предлог измените, донациите во спортот се изедначуваат со донациите во јавен сектор.

За донациите во спортот од 2024 година, ослободувањето ќе се применува согласно постапката за стекнување на право на ослободување по основ на Решение од Министерството за правда и поднесени Обрасци до УЈП, преку УЈП-ИДС/ДВ и УЈП-ИДС-ПР.

Донациите во спорт во 2023 година остануваат под системот на ваучер даночно признати расходи.

2. ПРОМЕНИ КАЈ ИЗВЕШТАИТЕ ЗА ТРАНСФЕРНИ ЦЕНИ

Согласно одредбите од член 12 од постоечкиот закон, непризнаен расход и помалку искажан приход за даночни цели е позитивната разлика меѓу цената на извршената деловна или финансиска трансакција меѓу поврзани лица (трансферната цена) и пазарната цена и тоа:

1) износот на позитивната разлика помеѓу расходите кои произлегуваат од трансакцијата по трансферната цена и расходите кои произлегуваат од таа трансакција, по цена утврдена во согласност со принципот на „дофат на рака" (arm's length principle) или

2) износот на позитивната разлика помеѓу приходите кои произлегуваат од трансакцијата по цена утврдена во согласност со принципот на „дофат на рака" и приходите кои произлегуваат од таа трансакција по трансферната цена.

Принципот „дофат на рака" подразбира дека деловните и финансиски трансакции помеѓу поврзаните лица се вршат по цени и според услови во кои тие трансакции не се разликуваат од оние помеѓу неповрзани лица во споредливи околности.

Принципот „дофат на рака" се однесува на сите трансакции помеѓу поврзани лица, вклучувајќи ги и оние кои се однесуваат на: материјален и нематеријален имот, деловни и финансиски услуги, внатрегрупациски услуги, надоместоци за авторски права, акции, деривати, други хартии од вредност, други финансиски инструменти и какви било други трансакции што можат да влијаат врз добивката или загубата на поврзаните лица.

При утврдување на цената на трансакциите во согласност со принципот „дофат на рака" се користат следниве методи:

1) метод на споредлива неконтролирана цена;

2) метод на препродажна цена;

3) метод на цена на чинење;

4) метод на трансакциска нето маржа;

5) метод на поделба на добивка;

6) кој било друг метод, доколку примената на претходно наведените методи не е соодветна.

За секоја категорија трансакции, односно група трансакции од ист вид, обврзникот го избира најсоодветниот метод за утврдување на цената на трансакцијата во согласност со принципот на „дофат на рака“.

Обврзникот е должен за трансакциите од членот 12 од законот, да изготви и да чува извештај за трансферни цени.

Обврзникот е должен, да го чува извештајот во рок од десет години од истекот на годината, за која се однесува извештајот.

Обврзникот е должен на барање на Управата за јавни приходи да и го достави извештајот, **во рок од 15 дена** од денот на приемот на барањето.

Барањето, Управата за јавни приходи може да го достави до даночниот обврзник, по истекот **на 30 дена од рокот** за поднесување на даночен биланс, утврден во член 39 од законот.

Даночните обврзници, кои изготвуваат и чуваат извештај за трансферни цени, согласно членот 12-а од законот, имаат обврска кон образецот „ДБ“- даночен биланс за оданочување на добивката, да доставаат **Прилог со податоци за трансакции меѓу поврзани лица** - П/ТЦ, со даночниот биланс за 2023 година.

3. РЕИНВЕСТИРАНА ДОБИВКА И КАЗНИ ЗА КОРИСТЕНО ОСЛОБОДУВАЊЕ ПРИ НЕИСПОЛНУВАЊЕ УСЛОВИ

Најавите за укинување и модификација на постоечкото намалување на даночната основица за реинвестираната добивка, не се исполнија и реинвестираната добивка останува на сила и во 2023 година.

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од претходната година (реинвестирана добивка).

Под реинвестирана добивка се подразбираат извршените инвестициски вложувања од добивката за развојни цели, односно вложувањата во материјални средства (недвижности, постројки и опрема), вклучително и вложувањата во материјални средства набавени преку финансиски лизинг, како и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти) за проширување на дејноста на даночниот обврзник, освен вложувања во патнички автомобили, мебел, теписи, аудио визуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други вложувања кои служат за административни цели.

Доколку даночниот обврзник ги оттуѓи средствата, со кои се стекнал преку реинвестирање на добивката, во рок од пет години од денот во кој е извршено инвестициското вложување, го должи данокот кој би го платил, кога не би го користел ослободувањето.

Во случај на раскинување на договорот за финансиски лизинг, даночниот обврзник го должи данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето.

Доколку даночниот обврзник документирано не докаже дека даночното ослободување го искористил за вложувања во материјални средства (недвижности, постројки и опрема) и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти) за проширување на дејноста го должи петкратен износ данокот кој би го платил кога не би го користел ослободувањето.

Исто така при прекин на условите во петгодишниот рок за неотуѓување на средствата, не се поднесе образецот ДД-ДО за пресметување на данокот по основ неисполнување и прекинување на условите за даночно олеснување се воведува **петкратен износ на данок**, доколку се утврди од страна на УЈП.

Доколку даночниот обврзник **не го** утврди данокот, со **поднесување** на **Образец ДД-ДО**, го должи **во петкратен износ** данокот, кој би го платил кога не би го користел ослободувањето по основ реинвестирана добивка.

Образецот ДД-ДО се поднесува во рок од 30 дена, од денот на оттуѓувањето на средствата, за кои користел даночно ослободување, по основ на реинвестирана добивка.

4. УКИНУВАЊЕ НА ВАУЧЕР СИСТЕМ ЗА ДОНАЦИИ ВО СПОРТОТ

Со законот за данокот на добивка се укинува ваучер системот за даночно ослободување од данок на добивка за донациите во спортот, почнувајќи од 01.01.2024 година.

Укинувањето на ваучер системот за примена на даночно ослободување кај донациите во спортот, не значи и прекин на ослободување по основ на донации во спортот.

Со укинување на ваучер системот, даночното ослободување за донации во спортот, дадените донации во спортот повторно се враќаат во јатото на даночни олободувања за дадени донации во јавен сектор.

Со предлог измените сите дадени донации во спортот можат да користат ослободување до 5% од вкупниот приход.

Единствен услов е исполнување на условите за донациите да се стекнат со категоризација на донација за јавен сектор.

Ослободувањето ќе се користи по преходно спроведена постапка за добивање Решение за донација од јавен карактер од Министерството за правда и поднесување на Образец УЈП-ИДС/ДВ од страна на давателот и УЈП-ИДС/ПР, од примателот на донацијата, до УЈП.

Со укинувањето на ваучер системот се укинува правото на намалување на аконтациите за 2024 година, за данокот на добивка до висина од 50% по основ на користено ослободување од данокот по годишна сметка за 2023 година.

Обврзниците кои до денот на отпочнување на примената на законот, искористиле даночно ослободување согласно членот 30-а од Законот за данокот на добивка („Службен весник на Република Македонија” 112/14 ... 248/18 и „Службен весник на РС Македонија” 232/19 ... 151/21), а кај кои е утврдено престанување на условите за даночното ослободување, должни се да го утврдат и платат данок на добивка врз основа на образец „ДД-ДО“, кој се доставува до Управата за јавни приходи во рок 30 дена од денот на престанување на условите за даночно ослободување.

Утврдувањето на неисполнувањето на условите за стекнување и користење на правото на ослободување од данокот по основ донации од спортот, останува на товар на давателот на донација, при што се доставува Образец ДД-ДО (истиот образец

кој се користи и при утврдвањето на неисполнување услови кај реинвестираната добивка).

Доколку даночниот обврзник доброволно не пристапи кон пресметување и плаќање на обврските за данок на добивка со поднесување на ДД-ДО, УЈП со Решение го утврдува данокот на добивка кој не е платен при неисполнување на услови за користење на ослободувањето.

5. ДАЛИ ВАУЧЕР СИСТЕМОТ СЕ ПРИМЕНУВА ВО 2023 ГОДИНА

Ослободувањето од данок на добивка за 2023 година, за донации во спортот, се уште е на сила и во примена.

Врз основа на одредбите од Законот за данок на добивка, член 30-а се уште е во примена ослободувањето од данок на добивка по основ на донациите во спортот.

Наведеното ослободување се однесува и за аконтациите на данокот од добивка, кои согласно одредбите од член 40 став 3 од Законот за данок на добивка дополнително се олеснуваат со намалување на износот за плаќање на месечната аконтација.

Месечната аконтација на донаторите во спортот се намалува за 50% од пресметаниот износ на месечната аконтација, утврден од ДБ за 2022 година, но не повеќе од износот на дадената аконтација.

Намалувањето на аконтацијата отпочнува со тековниот месец, во кој е платена донацијата со ваучер системот на спортскиот клуб. Намалувањето не може да изнесува повеќе од 50% од тековната аконтација, која се плаќала пред донирањето.

6. ЗГОЛЕМЕНИ ОВЛАСТУВАЊА НА УЈП

Правата утврдени со законот и/или меѓународните договори за оданочување, а кои се однесуваат на намалувања на даночната основа, даночни изземања, ослободувања од плаќање на данок или данок по задршка, намалувања на пресметаниот данок, примена на пониска даночна стапка или поинаков модел на оданочување, даночниот обврзник нема да може да ги користи за аранжман или низа на аранжмани чија главна цел или една од целите е користење на наведените даночни поволности, во случај кога аранжманите не се автентични, а имајќи ги предвид сите релевантни факти и околности кои се од значење за оданочувањето.

Како аранжман од ставот 1 на член 42-а се смета која било деловна трансакција, активност, шема, договор, обврска или настан кои може да се состојат од еден или повеќе чекори или делови.

За потребите на ставот 1 од член 42-а, аранжман или низа на аранжмани ќе се сметаат дека не се автентични, доколку не се воспоставени поради валидни комерцијални причини што ја одразуваат економската реалност, односно ако се воспоставени за целите на затајување на данок или избегнување на плаќање на даночните обврски.

За аранжманот или низа на аранжмани од ставот 1 на член 42-а, даночната обврска ќе се пресмета во согласност со одредбите од законот и од прописите од областа на даночната постапка.

Законот влезе во во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, односно од 26.09.2023 година.

7. ПРАГОВИ ЗА ДБ-ВП

Согласно одредбите од член 33 од Законот за данокот на добивка, трговските субјекти - даночни обврзници, можат да се определат за пресметување и плаќање на данокот на добивка врз основа на вкупниот приход.

Даночните обврзници до 3.000.000 МКД остварен вкупен приход, поднесуваат ДБ-ВП образец, но се ослободени од данок на добивка на вкупниот приход.

Субјектите кои оствариле вкупен приход од 3 - 6 милиони МКД може да одберат данокот на добивка да го платат на основа на вкупен приход, со пресметување на обврската во висина на 1% од вкупниот приход кој е утврден во границата од 3 до 6 милиони МКД.

Остварувањето на правото за плаќање на данокот на вкупен приход останува со поднесувањето на Образец ДБ-ВП.

Можноста за плаќање и избор на ДБ-ВП, при остварен приход од 3 до 6 милиони МКД, но и задолжителната примена на ДБ-ВП за остварен вкупен приход до 3 милиони МКД останува во примена и во 2024 година и понатаму.

НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Јулија Минковска

ПРЕСМЕТКА НА НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА ЗА ПРИВРЕМЕНА СПРЕЧЕНОСТ НА РАБОТА (БОЛЕДУВАЊЕ)

Боледувањето како надомест за привремена спреченост на работа, се утврдува од страна на работодавецот до 30 дена а над 30 дена од страна на Фондот за здравствено осигурување.

ВОВЕД

Со Законот за здравствено осигурување, се уредува здравственото осигурување на граѓаните, правата и обврските од здравственото осигурување, како и начинот на спроведување на здравственото осигурување, кое се воспоставува како задолжително и доброволно.

Задолжително здравствено осигурување се **однесува за сите граѓани на РМ, заради обезбедување на здравствени услуги и парични надоместоци,** врз начелата на сеопфатност, солидарност, еднаквост и ефективно користење на средствата, кое го спроведува Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

Осигурениците, во рамките на задолжително здравствено осигурување, имаат право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа – ***Боледување.***

Доброволно здравствено осигурување, се однесува за обезбедување здравствени услуги, кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, а го спроведуваат друштвата за осигурување, основани според прописите за осигурување.

1. ПРОПИСИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА НАДОМЕСТОКОТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ

Пресметката на боледувањето какоо надомест на плата за време на привремена неспособност за работа е регулирано согласно следниве законски прописи:

1) Закон за здравствено осигурување ("Службен весник на РМ", 25/00...60/23, 154/23);

2) Закон за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05…110/19, 267/20, 151/21,288/21, 111/23);

3) Закон за данок на личен доход ("Службен весник на РМ", 241/2018, 275/19, 85/21, 274/22);

4) Закон за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08…171/17; 35/18; 247/18, 251/22);

5) Правилник за содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување ("Службен весник на РМ" 18/15; 64/15; 96/15; 125/15; 191/15; 187/16; 146/18, 44/19, 198/19, 63/20, 202/20, 303/20);

6) Правилник за начинот, постапките и поблиските критериуми за утврдување на привремената спреченост за работа, поради болест и повреда или потреба за нега на болен член од потесното семејство и за времетраењето на привремената спреченост за работа, во зависност од видот на болеста и повредата ("Службен весник на РМ" 30/06; 22/09; 58/09; 140/09; 44/10; 81/10; 29/12;138/12; 12/17);

7) Одлука за утврдување на Обрасците предвидени во Правилникот за содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжително здравствено осигурување ("Службен весник на РМ" 133/11...11/15);

8) Општиот колективен договор за приватен сектор од обласа на стопанство ("Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 119/15; 150/16);

9) Општиот колективен договор за јавен сектор ("Службен весник на РМ" 154/23);

10) Колективен договор за здравствена дејност ("Службен весник на РМ" 60/06...224/22, 154/2023).

2. ПРАВО НА ПАРИЧЕН НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА

Согласно член 12 од Законот за Здравствено осигурување ***(во продолжение: ЗЗО)**, во* рамките на задолжителното здравствено осигурување, осигурениците кои се во работен однос, можат да ги остварат следните права на парични надоместоци и тоа:

1). Право на надоместок на плата, за време на привремена спреченост од работа, поради болест и повреда;
2). Право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство и
3). Право на надоместок на патни трошоци.

2.1. Право на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работи, поради болест и повреда

Согласно член 13 од ЗЗО, правото на надоместок на плата за време на привремена спреченост за работи, поради болест и повреда, можат да остварат:

- ***Работник во работен однос*** кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;
- ***Државјанин на РСМ кој на територијата на РМ е вработен кај странски Меѓународни органи***, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва во лична служба на странски дипломатски и конзуларни преставништва или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор поинаку не е определено и
- ***Самовработено лице*, во случај на:**
  1. **Болест и повреда, надвор од работа;**
  2. **Повреда на работа и професионална болест;**
  3. **Лекување и медицинско испитување;**
  4. **Негување на болно дете до три години возраст;**
  5. **Негување на болен член на потесното семејство над тригодишна возраст, но најмногу до 30 дена**;

6. Неопходно придржување на болно лице, упатено на преглед или лекување, надвор од место на живеење;
7. Неопходно придружување на болно дете до три години возраст, додека се наоѓа на болничко лекување до 30 дена;
8. Доброволно давање на крв, ткиво или орган;
9. Изолираност заради спречување на зараза.

НАПОМЕНА: **Надоместокот на плата во горе наведените случаи, припаѓа од првиот ден на спреченост за работа и трае цело време, додека трае спреченоста за работа, а се исплатува за деновите за кои се остварува плата, според прописите за работни односи.**

2.2. Право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство

Согласно член 14 од ЗЗО, право на надоместок на плата за време на отсуство од работа, поради бременост, раѓање и мајчинство можат да остварат:

- ***Работник во работен однос кај правно лице***, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;
- ***Државјанин на РМ кој на територијата на РМ е вработен кај странски Меѓународни органи***, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва во лична служба на странски дипломатски и конзуларни или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор поинаку не е определено и
- ***Самовработено лице.***

Согласно член 170 од Законот за работни односи (ЗРО), работникот кој користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство, отсуство за нега и заштита на дете **има право на надоместок на плата,** согласно со ЗРО и друг закон и колективен договор.

Согласно Законот за работни односи, работникот **на кој му престанал договорот за вработување на определено време,** поради истек на договорот и користи надоместок на плата за време на отсуство поради бременост, раѓање и родителство, **продолжува да го користи правото до истекот на отсуството на товар на органот надлежен за спроведување на задолжителното здравствено осигурување.**

***НАПОМЕНА*: Средства за остварување на ова право се обезбедуваат од Буџетот на РМ, преку надлежен орган.**

2.2.1. Посебна заштита за време на бременост раѓање и мајчинство

Покрај законската одредба за правото на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, работничките поради бременост и родителство, имаат право на посебна заштита во работниот однос, со што работодавачот е должен да им овозможи полесно усогласување на семејните и професионалните обврски, и тоа во случаевите наведени **од член 160 до член 168** од Законот за работни односи.

1. Забрана за вршење на подземни работи

Работничките не смеат да вршат подземни работи во рудниците.

***Забраната не се однесува на работничките*:**

1. Кои се раководни лица, односно водат работни единици и имаат овластувања за самостојни полноважни одлуки;
2. Кои мораат поради стручно образување да поминат одредено време на пракса на подземни работи во рудниците и
3. Кога се вработени во здравствените или социјалните служби и други случаи, кога мораат да одат на подземни работи во рудник, заради вршење на работи, кои не се физички.

2. Забрана за вршење работа за време на бременост, по породување

За време на бременост и уште една година по породувањето, работничката не смее да врши работи, ако тие со зголемена опасност влијаат на нејзиното здравје или здравјето на детето, кои работи ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот, во согласност со министерот надлежен за работите од областа на здравството.

Бремените работнички кои работат со опасни хемиски материи, треба да бидат запознаени со дополнителните ризици од овие супстанции за нив и неродените деца.

3. Посебна заштита за време на бременоста

Работодавачот на смее да бара какви било податоци за бременоста на работничката, освен ако таа самата не ги достави заради остварувањето на правата за време на бременоста.

Ако работничката врши работа која за време на нејзината бременост може штетно да влијае на нејзиното здравје или здравјето на детето, определени согласно со членот 162 на законот, работодавачот е должен да и обезбеди вршење на друга соодветна работа и плата, како да ја вршела својата работа, ако тоа за неа е поповолно.

Во спорот меѓу работодавачот и работничката, одлучувачко е мислењето на избраниот лекар, односно лекарската комисија.

4. Заштита за време на бременост и родителство во врска со ноќната и прекувремената работа

За време на бременост или со дете до една година возраст, работничката не смее да врши прекувремена работа или да работи ноќе.

На работничката која има дете од една до три години возраст, може да и се наложи да врши прекувремена работа или работа ноќе, само по нејзина претходна писмена согласност.

Ова право го има работникот - татко на детето, односно работникот кој го негува детето, доколку мајката умре, го напушти детето, односно врз основа на мислењето на надлежната лекарска комисија, според прописите на здравственото осигурување, е неспособна за самостојно живеење и работа.

На еден од работниците - родители, кој има дете помладо од седум години или тешко болно дете или дете со телесен или душевен недостаток и кој живее сам со детето и се грижи за неговото воспитување и заштита, може да му се наложи да врши прекувремена работа или работа ноќе, само по негова претходна писмена согласност.

5. Отсуство од работа поради бременост, раѓање и родителство

Работничка за време на бременост, раѓање и родителство има право на платено отсуство од работа, во траење од **девет месеца** непрекинато, а доколку роди повеќе деца одеднаш (близнаци, тројка и повеќе) **една година**.

Врз основа на наод од надлежниот здравствен орган, работничката ***може да го започне отсуството за бременост, раѓање и родителство 45 дена пред раѓањето, а задолжително 28 дена пред раѓање.***

Доколку работничката се породи порано од рокот, отсуството за бременост и раѓање започнува да го користи од денот на раѓање на детето до истекот на предвидениот рок.

Доколку од здравствени причини детето е задржано за нега или лекување во здравствена установа и доколку во меѓувреме мајката или таткото се вратат на работа, отсуството поради раѓање и родителство се прекинува и истото имаат право да го искористат неискористениот дел од отсуството.

Работникот е должен на работодавачот да му го најави времето на започнување на користење и времето на завршување на родителското отсуство 30 дена пред започнувањето, односно пред завршувањето на користењето на правото на родителско отсуство.

Работничка која посвојува дете, има право на отсуство до наполнување на деветмесечна возраст на детето, а доколку посвоила повеќе деца (две или повеќе), една година.

Работничка која посвојува дете, има право на платено отсуство, за времетраењето на периодот на адаптацијата на детето, согласно со прописите за семејството.

6. Повторно враќање на работа од отсуство од работа, поради бременост, раѓање и родителство

Работничка која користи отсуство поради бременост, раѓање и родителство, ако сака може да се врати на работа и

пред истекот на отсуството, но не и пред 45 дена од денот на раѓање на детето.

Работничката, покрај правото на плата, има право и на надомест на плата за отсуство поради бременост и родителство, ***во висина од 50%*** од утврдениот износ на надоместокот за отсуството од работа, според прописите за здравствена заштита.

На крајот на родителското отсуство, работникот има право да се врати на истото работно место или, доколку тоа не е возможно, на соодветно работно место, според условите од договорот за вработување.

7. Користење на отсуство од работа за родителство од страна на татко или посвоител на дете

Доколку отсуството од работа за родителство, од членот 165 на законот не го користи работничката, правото на отсуство од работа за родителство, го користи таткото или посвоителот на детето.

8. Продолжување на отсуството поради бременост, раѓање и родителство

Ако работничка роди мртво дете или ако детето умре пред истекот на отсуството поради бременост, раѓање и родителство, има право да го продолжи отсуството за време колку што според наодот на лекар е потребно да закрепне од раѓањето и од психичката состојба, предизвикана со губењето на детето, а најмалку 45 дена, за кое време и припаѓаат сите права врз основа на отсуството за бременост, раѓање и родителство.

НАПОМЕНА: **За време на отсуството од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, работничката има право на надомест на плата, според прописите за здравствена заштита.**

2.3. Право на надоместок на патни трошоци

Согласно член 24 од ЗЗО, осигурените лица имаат право на надоместок на патните трошоци, ако се упатени да користат здравствени услуги надвор од Републиката на начин утврден со општ акт на Фондот.

Осигурените лица имаат право на надоместок на патните трошоци, ако се упатени да користат здравствени услуги во врска со дијализа и вежби за рехабилитација на видот, слухот и говорот, надвор од местото на живеење, а кои се спроведуваат амбулантски.

3. УСЛОВИ ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА НА ТОВАР НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

Согласно член 15 од ЗОО, осигурениците правото на надоместок на плата, можат да го остварат, ако ги исполнуваат и следниве услови:

1*) З*дравственото осигурување траело најмалку ШЕСТ месеци непрекинато пред настапување на случајот, освен во случаите на Повреда на работа и професионално заболување, ***како и за осигурениците:***

- **Работник во работен однос** кај правно лице, самовработено лице, установа, друго правно лице кое врши дејност на јавна служба, државен орган и орган на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје;
- **Државјанин на Република Македонија** кој на територијата на Република Македонија е вработен кај странски и меѓународни органи, организации и установи, кај странски дипломатски и конзуларни претставништва, во лична служба на странски дипломатски и конзуларни претставништва или е во лична служба на странци, доколку со меѓународен договор, поинаку не е определено;
- **Самовработено лице;**

чиј брачен другар бил упатен на работа во странство во рамките на меѓународно-техничка соработка, просветно-културна и научна соработка, во дипломатски и конзуларни претставништва, на стручно усовршување или образование со согласност и за потребите на работодавачот и по тој основ му мирува работниот однос, доколку во рок од 30 дена од денот на престанувањето на работата на неговиот брачен другар во странство се врати на работа кај работодавачот, **кај кој му мирува работниот однос;**

НАПОМЕНА: **За исполнување на овој услов, важно е да нема прекин во плаќањето на здравственото осигурување, независно дали ќе се менува работодавачот во тие шест месеци.**

Условот од (**шест месеци непрекинато**), **не важи** во случај да е настаната **повреда при работа и професионално заболување.**

ПРИМЕР: *Работникот е во работен однос само 3 месеци, а е настаната повреда на работа, во тој случај работникот го остварува правото на боледување, при што за* ***првите 30 дена*** *надоместокот паѓа на товар на работодавачот, а доколку боледувањето трае подолго од 30 дена,* ***после 30-от ден паѓа на товор на Фондот, што значи Фондот ќе го исплати надоместокот за здравствено осигурување, иако работникот нема непрекинат стаж од 6 месеци.***

На осигуреникот на кој му мирува работниот однос **поради користење неплатено родителско отсуство,** ***придонесот за здравствено осигурување се плаќа*** преку програмата на Министерството за здравство и за период во кој му мирува работниот однос заради неплатено родителско отсуство, се смета дека нема прекин во остварувањето на правата од задолжително здравствено осигурување.

2) Придонесот за задолжителното здравствено осигурување, редовно да се уплатува или со задоцнување од најмногу 60 дена;

Осигурениците за кои со Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност **е предвидено ослободување од плаќање на придонесите од задолжителното социјално осигурување, остваруваат надоместок на плата без уплата на придонесот за задолжително осигурување за периодот за кој се ослободени од плаќање на придонесите** од задолжителното социјално осигурување, и тоа:

- **осигуреници на возраст до 35 години,**
- **осигуреници на возраст од 35 години до 50 години,**
- **осигуреници на возраст над 50 години,**
- **осигуреници кои се родители на три или повеќе деца,**

самохран родител и член на еднородителско семејство, приматели на социјална парична помош, деца без родители и родителска грижа, жртви на семејно насилство, инвалидно лице со утврдена инвалидност согласно со Законот за вработување на инвалидни лица и лице со утврдена намалена работна способност или професионална **неспособност за работа за 50%** согласно со Законот за пензиското и инвалидското осигурување, професионални војници на кои им престанал работниот однос согласно со Законот за служба во Армијата на Република Македонија и родители на деца со пречки во развојот, корисници на посебен додаток,

- **осигуреници на возраст над 58 години и**
- **самовработени лица од предходните алинеи.**

По исклучок од условите за остварување на правото за здравствено осигурување, **осигуреникот кој е во работен однос или е самовработено лице, како замена за работник кој користи породилно отсуство од работа за периодот додека трае породилното отсуство и за кој е утврдено ослободување од плаќање на придонесите од задолжително социјално Осигурување,** согласно Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, **остварува надоместок на плата без здравственото осигурување да траело најмалку шест месеци непрекинато пред настапување на случајот** и без уплата на придонесот за задолжително осигурување за периодот за кој е ослободен од плаќање на придонесите од задолжителното социјално осигурување.

Потребната документација за исполнетоста на условите, ја прибавува овластеното службено лице од Фондот, кое е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето да ги побара доказите од надлежниот јавен орган и да ја достави во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

3) Оцената за привремена спреченост за работа ја дал избраниот лекар, односно лекарската комисија.

Овој осигуреник не поднесува Изјава за остварените приходи во претходната година согласно со прописите за придонесите од задолжително социјално осигурување и придонесот за здравствено осигурување го уплаќа Министерството за здравство.

4. ОСНОВИЦА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОКОТ НА ПЛАТА

Согласно член 16 од ЗЗО, **основица** за пресметување на надоместокот на плата претставува **просечниот месечен износ на исплатената (Бруто) плата** на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување, ***во последните (12) дванаесет месеци, пред настанувањето на случајот,*** **поради кој се стекнува правото на надоместокот**.

Ако за осигуреникот не може да се утврди основицата за надоместокот, во тој случај основицата ќе се утврди од **платата што ја остварил за деновите поминати на работа во периодот пред настанување на случајот.**

ПРИМЕР: Работникот е во работен однос од 10 месци, во случај на повреда при работа основицата за надоместокот на плата се утврдува од остварената плата за тие (10) месеци.

За лицата кои вршат самостојна дејност*, основица за пресметување на надоместок на плата, претставува* ***основицата на која е платен придонесот за задолжителното здравствено осигурување.***

5. ВИСИНА НА НАДОМЕСТОКОТ НА ПЛАТИ

5.1. Висина на надоместок на плата за боледување кога го исплатува Фондот за здравствено осигурување

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување, висината на надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа ја исплатува работодавецот, односно Фондот со општ акт, **но најмалку во висина од 70% од основицата за надоместокот на плата, односно 85% од основицата за лицата заболени од малигни заболувања додека трае лекувањето.**

По исклучок висината на надоместокот на плата за време на привремената спреченост за работа, за:

- **Повреда на работа, професионална болест;**
- **За време на давање крв, ткиво или орган како и**
- **За време на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство од првиот ден изнесува:**

100% од основицата на надоместокот на плата.

Висината на надоместокот на плата не може да биде повисока од износот **на 4 (четири**), просечни плати исплатени во Републиката во претходната година.

Највисокиот износ на надоместокот на плата за време на привремена спреченост од работа **за 2023 година, што го исплатува Фондот, изнесува***:*

(31.859,00 x 4 = 127.436,00 денари)

5.2. Висина на надоместок на плата кога надоместокот за боледување го исплаќа работодавачот((ПРИВАТЕН СЕКТОР)

Во согласност со член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор, за време на времена неспособност за работа **(боледување**), работникот има право на надомест во следниве случаи:

Време	Право на надомест
до 15 дена	**70%** од основицата
над 15 дена почнувајќи од првиот ден на боледувањето за сите денови	**90%** од основицата
Како и надомест на плата во случај утврдени со закон, **кога боледувањето над 30 дена го плаќа работодавачот.**	**90%** од основицата

Основица за исплата на надоместокот претставува просечната ***плата на работникот во последните 12 месеци, доколку со Закон поинаку не е определено, а доколку не примал плата, во висина на најниската плата.***

5.3. Висина на надоместок на плата кога надоместокот за боледување го исплаќа работодавачот (ЈАВЕН СЕКТОР)

Во согласност со член 19 од Општиот колективен договор за ЈАВЕН СЕКТОР, за време на времена неспособност за работа **(боледување**), работникот има право на надомест на плата во висина од:

Време	Право на надомест
До 7дена	**70%** од основицата
До 15 дена	**80%** од основицата
Над 15 дена	**90% од основицата**
Над 30 дена, во случаи утврдени со закон и колективен договор.	**100%** од основицата
Во случаи на спреченост за работа поради професионални заболувања и повреди на работа, дарување на крв и за други случаи утврдени со закон.	**100% од основицата**

Основица за пресметка на надоместок на плата е просечната Бруто плата на работникот ***во последните 12 месеци,*** доколку работникот во тој период **на примал плата**, **основица за пресметка** е висината на најниската основна Бруто плата, исплатена на ниво на сектор, оддел или група.

НАПОМЕНА: **Времетраењето на боледувањето се брои календарски (од првиот до 30 ден), додека исплатата на надоместокот се врши за деновите за кои осигуреникот (работникот) би остварил плата, доколку би бил на работа (работни денови и денови на празници). Надоместот на плата за првите 30 дена спреченост за работа, го утврдува и исплатува работодавачот од своите средства, а над 30-от ден Фондот за здравствено осигурување.**

6. ИСПЛАТА НА НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА

Согласно измената на член 18 од ЗЗО и член 112 став 3 од Законот за работни односи, надоместокот на плата **за првите 30 дена** спреченост за работа, го утврдува и исплатува работодавецот од своите средства, **а над 30 дена Фондот.**

По исклучок, надоместокот на плата се исплатува од средствата на Фондот, ***од ПРВИОТ ДЕН на привремената спреченост за работа, во случај на***:

- **Нега на болно дете до тригодишна возраст,**
- **Доброволно давање крв, ткиво или орган,**
- **Како и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, од средствата на Буџетот на Република Македонија.**

НАПОМЕНА: Во случај кога привремената спреченост за работа, поради повреда на работа, настанала како последица од необезбедување на мерките, утврдени со прописите од областа на безбедноста и здравјето при работа од страна на работодавецот, надоместокот на плата за целиот период на привремена спреченост на работа, настаната како последица од необезбедување на мерките, утврдени со прописите од областа на безбедноста и здравјето при работа од страна на работодавачот, е на товар на работодавачот, согласно прописите од областа на работните односи.

Доколку доброволен дарител на крв, не остварил надоместок на платата кај работодавецот, кај кого е вработен, за отсуство од работа поради доброволно дарување крв**, може да бара тоа право да го оствари на товар на средствата на Фондот.**

7. ОЦЕНКА ЗА СПРЕЧЕНОСТ НА РАБОТА

Согласно член 20 од ЗЗО, оцена за привремената спреченост за работа **за првите 15 дена** дава, избраниот лекар од примарната здравствена заштита, а **над 16 дена** дава **првостепената лекарска комисија** на Фондот, по предлог на избраниот лекар.

Осигуреникот е должен оценката за привремена спреченост за работа, издадена од избраниот лекар од примарната здравствена заштита, односно од првостепената лекарска комисија на Фондот по предлог на избраниот лекар, да ја достави до работодавецот, односно Фондот, ***во рок од 8 (осум) дена*** од истекот на секој од роковите, во спротивно осигуреникот е должен да се јави на работа.

Избраниот лекар од примарната здравствена заштита, односно **лекарските комисии,** должината на траењето на спреченоста за работа ја утврдуваат **во зависност од видот на болеста,** повредата или потребата за нега на болен член од потесното семејство.

Доколку осигурениот не е задоволен од оцената на лекарот, односно **првостепената лекарската комисија**, може да поднесе приговор до првостепената лекарска, односно до второстепената лекарска комисија.

Начинот, постапките и поблиските критериуми во зависност од видот на болеста, повредата или потребата за нега на болен член од потесното семејство и за времетраењето на спреченоста за работа ги утврдува Фондот со општ акт, на кој министерот за здравство дава согласност.

Работодавачот **може да формира медицинска комисија** која е овластена да изврши преиспитување на оцената за привремена спреченост за работа со медицински преглед на осигуреникот и проверка на документацијата, за периодот кога надоместокот на плата ги исплатува работодавачот.

Министерот за здравство формира комисија за контрола на работата на избраните лекари, првостепената односно второстепената лекарска комисија, во областа на оцената на привремена спреченост за работа и медицинската комисија која е овластена да изврши и преиспитување на оцената за привремена спреченост за работа со медицински преглед на осигуреникот и проверка на документација.

7.1. Преиспитување на оцената

Согасно член 21 од ЗЗО, работодавецот, односно Фондот, во зависност од тоа кој врши исплата на надоместокот на плата може да поднесе барање за преиспитување на оцената за привремена спреченост за работа до првостепената, односно второстепената лекарска комисија.

7.2. Упатување на инвалидска комисија

Согласно член 22 од ЗЗО, во случај на подолго траење на привремената спреченост за работа до 12 месеци, лекарската комисија од член 20 став 1 на законот го упатува осигуреникот до надлежниот орган за оценување на работната способност, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување.

8. ЗАПИРАЊЕ НА ИСПЛАТАТА НА НАДОМЕСТОКОТ

Согласно член 23 од ЗЗО, осигуреникот не може да оствари, односно ќе му се запре исплатата на надоместокот на платата за време на привремената спреченост за работа, ако:

1) Неоправдано не се јави на определен лекарски или комисиски преглед и лекување или свесно не се придржува кон упатствата на лекарот;
2) Во времето на привремената спреченост за работа се утврди дека работи и остварува приход и
3) Работодавецот кај кого нема други вработени, во тој период остварува приходи.

9. ДАНОЧЕН ТРЕТМАН НА НАДОМЕСТОКОТ НА ПЛАТА ЗА ВРЕМЕ НА БОЛЕДУВАЊЕ И ПРЕСМЕТКА НА ПРИДОНЕСИ

Согласно одредбите на Законот за придонеси од социјално осигурување***, (во продолжение Законот***), за работникот кој зема надоместок на плата за време на привремена спреченост за работа, обврзник за пресметка и уплата на придонеси ***е работодавачот или Фондот за здравствено осигурување.***

9.1. Пресметка на даноци и придонеси за време на боледување на товар на работодавачот

Согласно член 15 став 1 точка 9 од Законот, данок на личен доход, ***за доход од работа се смета надоместокот за време на боледување,*** кој се оданочува со данок на доход од **10%**..

Основица за пресметување на данокот на доход од работа е остварената плата за време на боледување намалена за придонесите од задолжително социјално осигурување и даночното намалување за месецот за кој се исплатува платата.

НАПОМЕНА: Доколку работникот во истиот месец остварил и плата и надоместок на плата за боледување, месечното лично ослободување се дели, според бројот на работни денови/часови, на дел кој се однесува на ефективните часови на работа на боледување.

Согласно Законот надоместокот на плата за време на боледување се плаќаат придонеси и тоа:

1. ***Придонес за задолжително пензиско и инвалидско осигурување (18,8%);***
2. ***Придонес за здолжително задравствено осигурување (7,5%);***
3. ***Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурвање во случај на повреда на работа и професионално заболување (0,5%);***
4. ***Придонес за задолжително осигурување во случај на невработеност – придонес за вработување (1,2%).***

Согласно член 13 од Законот, **ОБВРЗНИК** за пресметка и уплата на придонесите, е ***РАБОТОДАВАЧОТ*** или ***ФОНДОТ*** за здравствено осигурување на Република Македонија.

РАБОТОДАВАЧОТ е обврзник за делот од надоместокот кој го исплаќа **до 30 дена**, додека **над 30 дена, ОБВРЗНИК** за пресметка на придонесите е **ФОНДОТ**, освен за одредени боледувања.

Согласно член 14 став 1 точка 8 од Законот, **ОСНОВИЦА** за пресметка на придонесите е надоместокот на плата за време на привремена спреченост за работа поради болест и повреда и отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство, за корисник на праичен надоместок.

НАПОМЕНА: За надоместокот за боледување нема најниска основица за плаќање на придонесите, односно за деновите за кои се добива надоместок на плата не се врши доплата до најниска основица – 50% од просечната плата по работник во РМ, објавена во тековниот месец.

НАПОМЕНА: **За деновите на ефективна работа, доколку платата за тие ефективни денови е помала од најниската основа за придонесите, утврдена сразмерно за тие денови, ќе се изврши доплата до таа најниска основа**.

9.2 Пресметка на плата и надоместок на плата за време на боледување од страна на РАБОТОДАВАЧОТ

Пример: Работникот "НН" во месец ***СЕПТЕМВРИ/*2023** бил на боледување во период од **15.09 до 21.09.2023** година.

Пресметката на боледувањето, ќе биде следната:

Во месец СЕПТЕМВРИ/2023 година има:
30 – Календарски дена;
21 – Работни дена од кои работникот:

- **на РАБОТА (од 1 до 14)**
- 14 календарски дена –10 **работни дена (9 работни дена + 1 работен ден празник, платен во целост)**
- **На БОЛЕДУВАЊЕ (од 15 до 21)**
- 7 календарски дена –5 **работни дена**
- **На РАБОТА (од 22 до 30)**
- 9 календарски дена –6 **работни дена**

1. **Вкупно работни часови за месец СЕПТЕМВРИ/ 2023** (21 ден х 8 часа) 168

---

2. **Часови на ефективна работа** (16 раб.дена х 8 часа = 128 часа) 128
3. **Часови на боледување** (5 раб.дена х 8 часа) 40

Просечна бруто плата во последните (12) **дванаест месеци,** пред настанување на боледувањето за период **ОКТОМВРИ/2022 – АВГУСТ/2023 година, изнесува:**

Р.бр.	МЕСЕЦ	Бр.на часови	Бр. на денови	Исплатена бруто плата
1.	**Септември 2022**	176	22	35.000
2.	**Октомври 2022**	168	21	35.000
3.	**Ноември 2022**	176	22	35.000
4.	**Декември 2022**	176	22	35.000
5.	**Јануари 2022**	176	22	35.000

6.	**Февруари 2022**	160	20	35.000
7.	**Март 2022**	184	23	35.000
8.	**Април 2022**	160	20	35.000
9.	**Мај 2022**	184	23	35.000
10.	**Јуни 2023**	176	22	40.000
11.	**Јули 2023**	168	21	40.000
12.	**Август 2023**	184	23	40.000
	Вкупно :	**2088**	**261**	**435.000**

Потребни податоци за пресметка на надоместокот на плата за време на **Боледување и за време на Ефективна работа:**

1. Бруто плата за 12 месеци **435.000**
2. Часови на работа за претходни 12 месеци 2.088
3. Бруто плата по час (435.000 : 2.088) **208**
4. Работен број на часови за (**Септември/2023)** 168
5. Часови на боледување (5 работни дена x 8 часа) **40**
6. Часови на ефективна работа (16 работни дена x 8 часа) **128**
7. Просечно исплатена бруто плата за 2023 49.397
8. Најниска основица за придонеси за 2023 24.699 **(50% од 49.397)**
9. Плата за Септември/2023 доколку работникот не би бил на боледување (168 x 208) 34.944

1. Пресметка на надоместокот на плата, за -БОЛЕДУВАЊЕ за 5 работни дена (40 часа)

Основица за пресметка на БОЛЕДУВАЊЕ
за 40 часа (208 **x 40)** 8.320
Бруто надомест за боледување за 40 часа
(8.320 x 70%) 5.824

Рекапитулар на бруто плата за денови на боледување

1.	**Бруто плата за денови на боледување**	**5.824**
2.	Придонес за ПИО 1 x 18,8%	1.095
3.	Придонес за здр. осигурување 1 x 7,5%	437
4.	Придонес за вработување 1 x 1,2%	70
5.	Придонес за доп.здр. осигу. 1 x 0,5%	29
6.	**Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)**	**1.631**
7.	Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	4.193
8.	Даночно намалување за боледување **(9.038 : 168 x 40)**	2.152
9.	Даночна основа (7 – 8)	2.041
10.	**Данок на доход 10% (9 x 10%)**	**204**
11.	**Нето плата за време на боледување (1 – 6 – 10)**	**3.989**

2. Пресметка на плата за 16 работни дена (Ефективна работа за 16 работни дена (128 часа)

Бруто плата за 128 часа ефективна работа (34.944 : 168 ч. x 128) **26.624**

Рекапитулар на бруто плата за деновите на ефективна работа

1.	**Бруто плата за денови на работа**	**26.624**
2.	Придонес за ПИО (1 x 18,8%)	5.005
3.	Придонес за здр. осигурување (1 x 7,5%)	1.997
4.	Придонес за вработување (1 x 1,2%)	319
5.	Придонес за доп. Здр. Осигур. (1 x 0,5%)	133
6.	**Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)**	**7.454**
7.	Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	19.170
8.	Даночно намалување за денови на работа (9.038 : 168 x 128)	6.886
10.	Даночна основа за пресметка на данок (7 – 8)	12.284
11.	**Данок на доход 10% (12.284 x 10%)**	**1.228**
12	**Нето плата за време на ефектна работа (1 – 6 – 7 - 11)**	**17.942**

Вкупна пресметка за ефективна работа и за боледување

Р.бр	Опис	За ефек-тивна работа	За боледу-вање	Вкупно
1	**Бруто плата**	**26.624**	**5.824**	**32.448**
2	ПИО	5.005	1.095	6.100
3	Здравствено осигурување	1.997	437	2.434
4	Вработување	319	70	389
5	Дополнително здравство	133	29	162
6	**Вкупно придонеси**	**7.454**	**1.631**	**9.085**
7	Данок на доход	1.228	204	1.432
8	**Нето плата**	**17.942**	**3.989**	**21.931**

Книжење:

421/1 – Бруто плати – ефективна работа 26.624,00
421/2 – Бруто плати - боледување 5.824,00
240 – Обврски за плата и надомест за плата 32.448,00
(пресметани бруто плати и боледување)

240 – Обврски за бруто плата и надомест на плата 32.448,00
240/1 – Обврски за плата ефективна работа 26.624,00
240/2 – Обврски за плата –боледување 5.824,00
(обврски за бруто ефективна плата и боледување)

2401 – Обврски за плата ефективна работа 26.624,00
243 – Обврски за ефективна нето плата 17.942,00
2340 – Обврска за данок на доход 1.228,00
2346 – Обврска за придонеси 7.454,00
(месечна пресметка за плати за септември 2023)

2403 – Обврски за бруто плата боледување 5.824,00
2401 – Обврски за нето плата боледување 3.989,00
2340 – Обврска за данок на доход 204,00
2346 – Обврска за придонеси 1.631,00
(месечна пресметка за плати за септември 2023)

2401 – Нето плата –ефективна работа	17.942,00
2401 – Нето плата – боледување	3.989,00
2340 – Данок на доход за ефективна работа	1.228,00
2340 – Данок на доход за боледување	204,00
2346 – Придонеси од плати ефктивна работа	7.454,00
2346 – Придонеси од плати боледување	1.631,00
1000 – Жиро сметка	32.448,00

(исплатено боледување).

11.4. Пополнување на образецот МПИН кога боледувањето паѓа на товар на РАБОТОДАВАЧОТ

Постапката и начинот на пресметување на боледувањето се врши според истата методологија според која се врши пресметката на платата, поради што исплатителот на платата (работодавачот), пресметката на боледувањето ја вклучува во **Образецот МПИН – Месечна пресметка за интегрирана наплата,** кој се доставува до УЈП најдоцна **до 10-ти во тековниот за претходниот месец.**

Врз основа на наведените податоци во примерот, се пополнува МПИН – образецот на следниот начин:

Поле 3.0. до Поле 3.4. се пополнуваат општи податоци на осигуреникот;

Поле 3.5 – Стаж во денови	**30**
Поле 3.6 – Ефективна работа - часови	**128**
Поле 3.7 - Износ на ефективна работа	**17.942**
Поле 3.8 - Часови на боледување	**40**
Поле 3.9. – Вид на надоместок во зависност од бројот на денови на боледување се внесуваат следните шифри: ***За боледување до 15 дена*** ***шифра 125*** *Надоместок за боледување* *70%* ***За боледување од 16 до 30 дена*** ***шифра 127*** *Надоместок за боледување* *90%;* ***За повреда на работа, професионална болест и друго*** ***шифра 128*** *Надоместок за боледување* *100%*	**125**

Поле 3.10 – Износ на надоместок на боледување	**3.989**
Поле 3.14 – Бруто плата вкупен износ	**32.448**
Поле 3.15 – Придонес за ПИО	**6.100**
Поле 3.16 – Доплата за придонес за ПИО	**/**
Поле 3.40 – Придонес за здравство	**2.434**
Поле 3.41 – Доплата на прид.за здр.	**/**
Поле 3.42 – Придонес за допол.здрав.осиг.	**162**
Поле 3.43 – Доплата на прид. за допл. здр	**/**
Поле 3.44 – Придонес за вработување	**389**
Поле 3.45 – Доплата на придонес за враб	**/**
Поле 3.46 – Данок на доход	**1.432**
Поле 3.17 – Шифра за вид на стаж на осигурување	**0050**
Поле 3.30 – Број на пријава/одјава од задолжително социјално осигурување	
Поле 3.13 – Нето плата	**21.931**
Поле 3.31 – Ефективна нето плата	**21.931**

12. УТВРДУВАЊЕ НА НАДОМЕСТОКОТ НА БОЛЕДУВАЊЕ ЗА ПОРОДИЛНО ОТСУСТВО ОД СТРАНА НА ФОНДОТ ЗА ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

Согласно член 85 од Правилникот за содржината и начинот на остварување на права и обврски од здравствено осигурување, надоместокот кој го плаќа Фондот за здравствено осигурување **изнесува 70% од просечниот месечен износ на исплатена нето плата** на која е платен придонес за здравствено осигурување, во последните шест месеци, пред настанување на случајот, поради кој се стекнува правото на надоместокот.

По исклучок висината на надоместокот на плата за време на привремената спреченост за работа (**предизвикана со повреда на работа, професионална болест, за време на давање крв, ткиво или орган, како и за време на отсуство поради бременост, раѓање и мајчинство изнесува 100% од основицата на надоместокот на плата**), утврдена според член 16 од ЗЗО.

Согласно член 14 од Законот за здравствено осигурување**, право на надоместок на плата за време на отсуство од работа поради бременост, раѓање и мајчинство** можат да остварат осигурениците, ако биле здравствено осигурени непрекинато најмалку шест месеци, пред започнувањето на отсуството.

Овој надоместок се исплатува за деновите за кои се остварува плата и во траење утврдено со прописите за работните односи.

Согласно член 165 од Законот за работни односи работничка за време на бременост, раѓање и родителство има право на платено отсуство од работа во траење од девет месеци непрекинато, а доколку роди повеќе деца, одеднаш (***близнаци, тројки и повеќе***) **15 месеци** (**согласно новата измена на Законот за Работни односи).**

Врз основа на наод од надлежниот здравствен орган, работничката може да го започне отсуството за бременост, раѓање и родителство **45 дена пред раѓањето, а задолжително 28 дена пред раѓање.**

Доколку работничката се породи порано од рокот, отсуството за бременост и раѓање започнува да го користи од денот на раѓањето на детето до истекот на рокот.

Доколку од здравствени причини детето е задржано за нега или лекување во здравствена установа и доколку во меѓувреме мајката или таткото се вратат на работа, отсуството поради раѓање и родителство се прекинува и истото имаат право да го искористат неискористениот дел од отсуството од девет месеци.

Работникот е должен на работодавачот да му го најави времето на започнување на користењето и времето на завршувањето на родителското отсуство 30 дена пред започнувањето, односно пред завршувањето на користењето на правото на родителско отсуство.

Работничка која посвојува дете има право на отсуство до наполнување на деветмесечна возраст на детето, а доколку посвоила повеќе деца (**две или повеќе) една година**.

Работничка која посвојува дете, има право на платено отсуство, за времетраењето на периодот на адаптацијата на детето, согласно со прописите за семејство.

12.1. Право на надоместок на плата за боледување на товар на Фондот

Право на надоместокот на плата, согласно Законот за здравствено осигурување, имаат лицата кои се во работен од нос за време на боледување во следните случаи:

1) Болест и повреда надвор од работа;
2) Повреда на работа и професиоална болест;
3) Лекување и медицинско испитување;
4) Негување на болно дете до три годишна возраст;
5) Негување на болен член на потесно семејство над три годишна возраст, но најмногу до 30 дена;
6) Неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од место то на живеење;
7) Неопходно придружување на болно дете до три годишна возраст додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена;
8) Доброволно давање на крв, ткиво или орган и
9) Изолираност заради спречување на зараза.

Овие лица имаат право на надоместокот на плата од првиот ден на спреченоста за работа и трае цело време додека трае спреченоста за работа, а се исплатува за деновите за кои се остварува плата според прописите за работни односи.

Упатувањето на примена на одредбите од Законот за работните односи, значи дека Фондот за здравствено осигурување исплатува надоместок на плата по 30 дена боледување, односно од првиот ден на боледувањето, во зависност од основот на боледувањето.

Основот на боледувањето е услов и за висината на надоместок на плата кој изнесува 70% односно 100% од основицата утврдена со закон.

ПРЕГЛЕД НА БОЛЕДУВАЊЕ НА ТОВАР НА ФЗО

ТИП НА БОЛЕДУВАЊЕ	ТОВАР НА ФЗО	ИСПЛАТА
БОЛЕСТ, ПОВРЕДА ИЛИ НЕГА		
Болест и повреда надвор од работа	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Болест и медицинско лекување	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Малигни заболувања	**После 30 дена** на товар на Фонд	**85%**
Патолошка бременост	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Повреда на работа и професионална болест	**После 30 дена** на Товар на Фондот	**100%**

Негување на болно дете до тригодишна возраст	**Од прв ден** на товар на Фондот	**70%**
Негување на болен член на потесно семејство **НАД ТРИГОДИШНА ВОЗРАСТ** но најмногу **до 30 дена**	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Неопходно придружување на болно лице упатено на преглед или лекување надвор од местото и на живеење	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Неопходно придружување на болно дете **ДО ТРИГОДИШНА ВОЗРАСТ**, додека е на болничко лекување **но најмногу 30 дена**	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
Доброволно дарување на крв, орган или ткиво	**Од прв ден** на товар на Фондот	**100%**
Изолираност заради спречување на зараза	**После 30 дена** на товар на Фонд	**70%**
БРЕМЕНОСТ И РАЃАЊЕ		
Бременост и раѓање	**Од прв ден** на товар на Фондот	**100%**
Вратена породилка	**Од прв ден** на товар на Фондот	**50%**
Породилно на татко	**Од прв ден** на товар на Фондот	**100%**
Адаптација	**Од прв ден** на товар на Фондот	**100%**
Посвојување	**Од прв ден** на товар на Фондот	**100%**

12.1. Обрасци кои се доставуваат до ФЗО

Постапката за остварување на правото од задолжително здравствено осигурување, започнува со поднесување на барање до Фондот, кое се поднесува во два идентични обрасци со потребната документација.

Пропишаните обрасци за остварување на правото на надоместок на плата, по основ на боледување се:

1. **ОБРАЗЕЦ – Н1** - **Барање** за остварување на надоместок на плата поради ***болест/повреда/ нега;***
2. **ОБРАЗЕЦ – Н2** - **Барање** за остварување на надоместок на плата поради ***бременост и раѓање;***
3. **ОБРАЗЕЦ – Н3 – Барање** за надоместок на плата поради ***повреда на работа/професионална болест***.

12.2. Пополнување на МПИН Пријавата кога боледувањето паѓа на товар на Фондот за здравствено осигурување

Доколку надоместокот за боледување се исплатува од Фондот пополнувањето се врши на следниот начин:

Поле 3.0 до 3.05 се пополнуваат задолжително;

Поле 3.17 се пополнува шифрата за вид на стаж на осигурување или шифра за работно место што се смета со зголемено траење (***на пример 0050***);

Поле 3.23 се пополнува една од шифрите и тоа:

- **шифра 140** – надоместок на плата за боледување, што го исплатува ФЗО во висина од 70% до 100%;
- **шифра 128** – надоместок на плата за боледување што го исплатува ФЗО во висина од 100% (породилно отсуство, повреда на работа, професионална болест) или
- **шифра 129** – надоместок на плата за боледување што го исплатува ФЗО (50% породилно отсуство) и (100% плата од работодавец чл. 64 став 2 од ЗРО);

Поле 3.24 се пополнува бројот на часовите за кои се презема обврската за плаќање на придонесот од ФЗО (кога вработениот цел месец е на товар на ФЗО се пополнува вкупниот број на работни часови во месецот;

Поле 3.25 се пополнува просечната плата од последните шест месеци.

ПРАВО И ЛЕГИСЛАТИВА

дипл.правник: Елена Јандриоска

ЗАКОН ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА НА СТРАНЦИ

Во услови на недостаток на работна сила, актуелни се одредбите со кои се регулира вработувањето на странци во Македонија, нивниот престој, права и обврски од работен однос.

ВОВЕД

Со Законот за вработување и работа на странци („Службен весник на РМ" 217/15...163/21), се уредуваат условите и начинот под кои странците може да се вработуваат и да работат во Република Северна Македонија.

Со Законот се утврдуваат основите на политиката за вработување и работа на странци. Законот ги уредува условите за издавање на работни дозволи, видовите на работни дозволи, како и постапката на издавање на работните дозволи.

Со Законот се уредуваат условите за прекугранично давање на услуги од странски компании, преку упатување на работници во филијали и здруженија на странски компании во Република Северна Македонија, како и сезонската работа на странци, работа од страна на странски претставници во компании и самовработување на странци во РСМ.

Законот уредува и други прашања во врска со работата на странците, надзорот, евиденцијата, заштита на правата од работен однос и друго.

Странец е лице кое не е државјанин на Република Македонија, како и лице без државјанство, односно лице кое ниедна држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин;

Странец се смета како вработено лице во Република Македонија, кога врз основа на договор за вработување ќе заснова работен однос кај работодавач, чие седиште или место на живеење е во Република Македонија или кога ќе стекне статус на самовработено лице согласно со законот.

Услугите обезбедени од странци и другите облици на работа, кои ги извршуваат странци врз основа на договори за работа или други договори, согласно со граѓанското право, а кои се спроведуваат на територијата на Република Македонија за ограничен временски период, се сметаат за работа извршена од страна на странци.

1. ДОЗВОЛА ЗА ПРИВРЕМЕН ПРЕСТОЈ ИЛИ ДОЗВОЛА ЗА РАБОТА

Странците кои согласно со одредбите од законот можат да се вработат, самовработат, или да работат во РМ, задолжително треба да поседуваат дозвола за привремен престој заради работа издадена од Министерството за внатрешни работи или дозвола за работа издадена од Агенцијата за вработување на Република Македонија и регулиран престој по друг основ во РМ.

Во постапката за стекнување на дозвола за привремен престој заради работа согласно со закон, Агенцијата за вработување на Република Македонија издава мислење врз основ на искористеноста на квотата и моменталните потреби на пазарот на труд во Република Македонија.

Лицето задолжено да ја регистрира нивната работа, треба да ја регистрира како работа на странец, согласно со одредбите од законот.

Во определени случаи утврдени со законот, е дозволено давање на услуги од страна на странци врз основа на потврда за регистрација на работа.

Потврдата за регистрација на работата на пропишан образец е документ кој ја потврдува законитоста на работата, која ја вршат странците во државата.

Договор за вработување или за работа склучен меѓу работодавач и странец кој не поседува дозвола за привремен престој заради работа или работна дозвола и регулиран престој на странецот, ќе се смета за ништовен.

При вработување на странец, работодавачот не смее барателот на вработувањето да го стави во нееднаква положба заради расата, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, односно инвалидноста, религиозното, политичкото или друго убедување, членување во синдикатите, националното или социјалното потекло, статусот на семејството, имотната состојба, половата насоченост или заради други лични околности.

Забраната на директна или индиректна дискриминација во овие случаи се однесува на дискриминација на кандидатот за вработување и работникот, согласно со Законот за работните односи.

2. НОВИ ИЗМЕНИ ВО ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАБОТА НА СТРАНЦИ

Со новите измени во Законот за вработување и работа на странци донесени во „Службен весник на РСМ" 163/21, се постигна олеснување на постапките за краткотраен работен ангажман на странците, подобрување на мобилноста на странците, кои се вработени во македонски компании.

Воедно се доуреди и начинот на пријавување на работниот ангажман на странци по електронски пат, како и допрецизирање на подзаконските акти, кои произлегуваат од законот.

Со измените направени се промени во членот 7, кој поопширно ги утврдува и пропишува работните дозволи за странците.

Работна дозвола е документ врз основа на кој домашниот или странскиот работодавач склучува договор за вработување со странец, согласно со одредбите од законот.

Работна дозвола се издава за определен временски период до една година или на неопределено време.

На странецот може да му се издаде само една работна дозвола за ист временски период.

Промените се најмногу во делот кој пропишува за начинот на одземање на работната дозвола, со што се пропишува дека работната дозвола на странецот ќе му биде одземена и поништена, ако:

1) дозволата на странецот за привремен или постојан престој престанала согласно со закон;

2) странецот врши друга работа, освен онаа за која работната дозвола е издадена.

Одредбите од член 4 не се применуваат за странци кои во периодот на важноста на дозволата за престој, бидат работно ангажирани, кај ист работодавач на друго работно место на иста или повисока работна позиција од претходната.

За издавање на работна дозвола на соодветен образец се поднесува барање во Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија или во нејзините надлежени подрачни служби.

Ако работодавачот заради некоја причина не успее да го заснова работниот однос во рокот или го прекине работниот однос со странецот, пред истекот на важноста на работната дозвола, **должен е во рок од 30 дена** од престанокот на вршење на дејноста односно од незаснивањето на работниот однос, да ја врати работната дозвола на органот кој ја издал дозволата.

Самовработените лица, кои престанале да ја вршат дејноста пред истекот на важноста на работната дозвола, должни се истата да ја вратат **во рок од 30 дена** од престанокот на вршење на дејноста.

Агенцијата за вработување донесува решение за издавање на работните дозволи и продолжување на работните дозволи утврдени со законот.

Решението се донесува **во рок од пет работни дена** од денот на поднесувањето на барањето со потребната документација.

Против решението на Агенцијата за вработување, како првостепен орган со кое се одбива барањето на странецот за работна дозвола, странецот има право на **жалба** во рок од **осум дена** од денот на приемот на решението до министерството за труд и социјална политика.

Во случај кога ќе се утврди дека постојат условите за одземање на работната дозвола, Агенцијата за вработување донесува решение за одземање на работната дозвола во рок од три дена од денот на дознавањето за постоење на условите.

Против решението на Агенцијата за вработување, странецот има право на жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до Министерството за труд и социјална политика.

3. ПОСТАПКА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА РАБОТНА ДОЗВОЛА

Барање може да поднесе странец кој го има регулирано престојот во државата по друг основ, во Агенцијата за вработување или во други простории, определени од Агенцијата за вработување.

Барањето од содржи податоци за странецот, неговата квалификациона структура (специјалноста на работникот) и податоци за кој вид на работа сака да се ангажира.

За барање поднесено до Агенцијата за вработување не е потребно да се обезбеди мислење од Министерството за внатрешни работи, доколку странецот претходно го има регулирано својот престој во Република Македонија по друг основ.

4. РАБОТНА ДОЗВОЛА

Работна дозвола која се издава за определен временски период до една година е обновлив или постојан облик на работна дозвола, која во текот на својата важност му овозможува на странецот слободен пристап до пазарот на трудот.

Барање за добивање на работна дозвола, може да се поднесе од страна на странец, кој ги исполнува условите утврдени во законот и од страна на азилант.

Работна дозвола се издава на:

1) член на потесното семејството на државјани на Република Македонија, кој поседува важечка дозвола за привремен престој заради работа;

2) член на потесното семејството на странец, кој поседува работна дозвола за неодреден временски период;

3) странец кој по потекло е од Република Македонија или негов наследник до трето колено, кој нема македонско државјанство;

4) странец кој престојува во Република Македонија врз основ на дозвола за привремен престој заради работа, за семејно обединување;

5) странец барател на правото на азил на кој барањето за признавање на правото на азил не му е решено во период од една година, по истекот на периодот од една година (дозволата за работа се издава на три месеци со можност за продолжување);

6) странец со признат статус на бегалец;

7) странец под супсидијарна заштита и

8) странец под привремена заштита.

Работна дозвола се издава на жртви на трговија со луѓе кои имаат стекнато дозвола за привремен престој заради работа поради хуманитарни причини за временскиот период на валидноста на дозволата за привремен престој.

Доколку на странците им престане работниот однос не по нивна вина, можат да се заведат во евиденцијата на невработени лица во Агенцијата за вработување.

Членови на потесно семејство на државјанин на Република Македонија согласно со законот се:

1) брачен другар;

2) деца на возраст до 18 години кои не се во брак;

3) деца на брачниот другар на возраст до 18 година кои не се во брак;

4) деца над 18 години кои не се во брак и нивните родители кои државјанин на Република Македонија е должен да ги издржува согласно со законот на државата чиј жител е;

5) деца над 18 години кои не се во брак и родители на брачниот другар кои брачен другар на државјанин на Република Македонија е должен да ги издржува, согласно со законот на државата чиј државјанин е и

6) родители на државјани на Република Македонија до 18 годишна возраст.

Членови на потесно семејство на странецот ќе се сметаат:

1) брачен другар;

2) малолетни деца на возраст до 18 години на странецот кои не се во брак;

3) малолетни деца на возраст до 18 години на брачниот другар кои не се во брак;

4) родители на малолетен странец и

5) возрасни деца кои не се во брак и родители на странецот или брачен другар кои странецот или брачниот другар е одговорен да ги издржува, согласно со законот на државата чиј државјанин е.

Барање за работна дозвола со важност за неодредено време може да се поднесе од страна на странец кој поседува дозвола за постојан престој во Република Македонија и лице со признат статус на бегалец.

Лицата кои имаат обврска да го регистрираат почетокот и престанокот на работата вршена од странци се работодавачите кои засноваат работен однос со странецот.

Работната дозвола ќе престане да важи:

1) со истекот на рокот на важноста на работната дозвола;

2) со престанување на важноста на дозволата за престој;

3) ако странецот се откаже од својата работна дозвола;

4) ако странецот се стекне со државјанство на Република Македонија;

5) во случај на смрт на странецот.

5. КРАТКОТРАЈНИ УСЛУГИ КОИ СЕ ДАВААТ ОД СТРАНЦИ

Со новите измени направени се промени и во делот на краткотрајните услуги кои се даваат од странците. Во тој дел е пропишано во кои случаи не е потребна дозвола за работа на странецот и тоа:

1) кога услугите кои ги даваат странските работници кои се поврзани со набавка на стока и склопување на машини, средства и опрема, кога давателот на услуги дава воведни инструкции на персоналот на клиентот и кога услугите се придружени со демонтажа на машините, средствата и опремата;

2) кога за тоа е потребно давање на редовни услуги за одржување, доколку овие услуги се договорени со договорот за купување на машините, средствата или опремата и доколку тие се даваат од страна на работници, вработени кај производителот или од овластен правен субјект од страна на производителот;

3) кога врз основа на договорот за набавка на машини, средства или опрема од странство, добавувачот е во обврска на свој сопствен трошок да ги утврди дефектите во машините, средствата или опремата која е набавена и

4) кога врз основа на соодветен акт за сервисирање и одржување на машини, средства или опрема, сервисерот има обврска на свој сопствен трошок да ги утврди и санира дефектите на машините, средствата или опремата која е предмет на договорот;

5) кога врз основа на соодветен акт за обука на работно место, странското правно лице е должно да изврши обука на одреден број работници кај правното лице во РСМ;

6) кога врз основа на соодветен акт за реализација на краткотрајни услуги обезбедени од страна на странци, за кои услуги правното лице во РСМ, претходно има искажано потреба за работна сила до Агенцијата за вработување, и за истата има добиено писмен одговор не постар од шест месеци дека потребната работна сила не може да се обезбеди од домашниот пазар на труд.

Лицето кое е одговорно за регистрација на почетокот на работата на странецот, треба да биде локален клиент за кого странскиот работодавач и неговите работници или странецот како физичко лице даваат услуги.

Услугите можат да се даваат неколку пати во текот на годината врз основа на образец за регистрација на работата, но најмногу до 60 дена во една календарска година.

6. РЕГИСТРАЦИЈА НА ПОЧЕТОКОТ И ЗАВРШУВАЊЕТО НА РАБОТАТА КОЈА ЈА ИЗВРШУВААТ СТРАНЦИ

Најголемата промени се пропишани во членот 16 од законот, каде се објаснува постапката за регистрација на почетокот и завршувањето на работата која ја извршуваат странците.

Регистрацијата на работата која ја извршуваат странци е задолжителен услов кој важи за сите странци кои врз основа на одредбите на законот се вработени или работат во РСМ.

Лицата кои согласно со законот се одговорни за регистрирање на работата која ја извршуваат странци, задолжително треба да го регистрираат почетокот и завршувањето на работата која ја извршуваат странците.

Лицето кое е одговорно за пријавувањето на почетокот на работата на странецот, пријавувањето може да го изврши покрај во Агенцијата за вработување и во надлежната подрачна служба на Агенцијата за вработување, која претходно ја има издадено работната дозвола или мислењето и на чие подрачје ќе се извршуваат работите.

7. ПРИЈАВУВАЊЕ НА СТРАНЦИ ВО АВРМ

Постапката за пријавување на работата на странец со кој се заснова работен однос, може да се изврши електронски, доколку работодавачот поседува дигитален сертификат.

Пријавување на почетокот на работа на странци, во случаи на засновање на работен однос, на кои им била издадена работна дозвола или дадено позитивно мислење, се врши со електронски образец М1/М2 отпечатен од системот на Агенција-та за вработување и образец за пријавување на работа на странец.

Лица се должни да извршат пријавување:

1. во рок од еден ден од почетокот на работата, во случаи на засновање на работен однос;
2. еден ден пред почетокот на извршување на работата, доколку не станува збор за засновање на работен однос со странец;
3. во рок од три дена по пристигнувањето на странецот во земјата.

Доколку одговорното лице, во рок од 90 дена од денот на издавањето на работната дозвола односно позитивното мислење за исполнетост на условите за издавање на дозвола за привремен престој на странец заради работа, не го пријави почетокот на работата на странецот, се смета дека со странецот не е заснован работен однос или склучен договор за работа, за што Агенцијата за вработување го известува Министерството за внатрешни работи.

Агенцијата за вработување на лицето кое е одговорно за регистрирање на работата на странци, му издава образец во пропишана форма.

Лицето кое е одговорно за регистрирање задолжително треба да го чува образецот во текот на целиот период на вршење на работата во главното место на дејноста и во случај на теренска работа на градилиштето каде што работи странецот. Кога регистрирање на работата се заснова на работна дозвола, лицето кое е одговорно да го чува образецот за ист период за кој е одговорен да ги чува и другите пропишани документи.

Лицето кое е одговорно за регистрирање на работата која ја извршуваат странците е должно да го даде на увид образецот за регистрирање на работата по барање на надзорен орган.

Доколку лицето не го изврши тоа ќе се смета дека истото не поседува таков образец.

Во случај да се изгуби образецот за пријава на работата, Агенцијата за вработување ќе му издаде на лицето одговорно за регистрирање дупликат на истиот.

Лицето кое е одговорно за регистрирање на работата на странец, е должно да го регистрира завршувањето на работата во рок од 30 дена од настанувањето на основот за престанок на работата и да го пријави престанокот на работата на странецот кај истата служба на Агенцијата за вработување, кај која било извршено пријавувањето.

Одговорното лице врши одјава на работата на странецот на истиот образец, на кој било извршено пријавувањето на работата на странецот.

Одговорното лице е должно да изврши одјава на работата на странецот најдоцна во рок од три дена по престанокот на работата на странецот. На одговорното лице, Агенцијата за вработување му издава потврда за одјава на работата на странецот.

Министерот надлежен за работите од областа на трудот го пропишува начинот за регистрирање и завршување на работата која ја вршат странците, доказите кои се приложуваат кон барањето, како и размената на податоци од посебни регистрации меѓу посебни органи и услуги.

ПЛАТИ И НАДОМЕСТОЦИ

дипл.економист: Марика Лекоска

П Л А Т И
ЗА МЕСЕЦ ОКТОМВРИ 2023 ГОДИНА

Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2023 година (за даноци и придонеси)	*49.397,00*
НАЈНИСКА основица за ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ 50% од просечна месечна бруто плата, исплатена во РМ за 2023 година, за образец (МПИН)	*24.699,00*
НАЈВИСОКА основица за пресметка на придонеси за 2023 година (16 просечни бруто плати – (16 x 49.397)	*790.352,00*
Даночно МЕСЕЧНО намалување за 2023 година	*9.038,00*
Дневница за службени патувања од 20.10.2023	*2.912,00*
Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за 2022 година	*31.859,00*
Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за 2022 година	*47.637,00*

1. ПРОСЕЧНО ИСПЛАТЕНА МЕСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПО ВРАБОТЕН ЗА 2023 ГОДИНА

Просечо исплатена месечна ***БРУТО*** плата по работник во РС Македонија, за *2023* година, изнесува:

43.509,00 денари.

Просечната плата се користи за утврдување на најниската и највисоката основица за пресметка на придонесите од задолжително социјално осигурување и тоа за пресметките за плата, кои се однесуваат за период ***ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2023 година.***

2. НАЈНИСКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

2.1. Најниска основица за вработени лица

Согласно член 15 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување ("Службен весник на РМ" 142/08...171/17; 35/18; 247/18, 251/22), ***Основица*** за пресметување и плаќање на придонесите од плата, односно основица за осигурување за тековната година, ***не може да биде пониска од 50%*** од просечна плата по работник во РС Македонија, ***објавена во Јануари во тековната година***, според податоците на ДЗС, **која за *2023* година, изнесува:**

24.699,00 денари (49.397,00 x 50%).

2.2. Најниска основица за самовработени лица

САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на самостојна економска дејност (таксисти, занаетчии)   ***24.699,00 денари;***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА **– вршител на професионална и друга интелектуална дејност** (*адвокати, нотари, извршители)*   ***49.397,00 денари;***
САМОВРАБОТЕНИ ЛИЦА – вршител на професионална и друга интелектуална дејност (адвокати, нотари, извршители) до истекот на првата година на отпочнување на дејност: ***24.699,00 денари.***

3. НАЈВИСОКА ОСНОВИЦА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

3.1. Највисока основица за вработени лица

Согласно член 16 од Законот за придонеси од задолжително социјално осигурување***, НАЈВИСОКА месечна основица*** за пресметување и уплата на придонесите за примањата од работен однос е износот ***од (16) шеснаесет просечни плати,*** кој износ ***за 2023 година***, изнесува:

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари).

3.2. Највисока основица за самовработени лица

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за самовработено лице е износот од *(12) дванаесет просечни плати.*

592.764,00 денари (12 x 49.397,00 денари).

3.3. Највисока основица за вработени лица за извршен член на одбор на директори, Член на управен одбор, односно управител во трговско друштво

НАЈВИСОКА МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА за пресметување и уплата на придонесите за примањата ***на Извршен член на одбор на директори во трговско друштво, член на управен одбор во трговско друштво,*** односно ***управител во трговско друштво***, е износот од ***(16) шеснаесет*** просечни плати, кој **за 2023 година**, изнесува.

790.352,00 денари (16 x 49.397,00 денари.

3.4. Највисока основица за лице корисник на паричен надоместок, за време на привремена невработеност

Највисока месечна основица за пресметување и уплата на придонеси за тековната година за лице корисник на паричен надоместок за време на привремена невработеност, ***изнесува 80% од просечната плата*** по работник во Република Македонија објавена во јануари во тековната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

39.518,00 денари (49.397,00 денари x 80%).

НАПОМЕНА: На износот, повисок од највисоката месечна основица, не се пресметуваат и уплатуваат придонеси, додека на разликата над највисоката основица се пресметува Данок на личен доход.

4. ПРЕГЛЕД НА НАЈНИЗОК И НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПРИДОНЕСИ

ПРИДОНЕСИ	***Стапка***	***Најнизок износ***	***Највисок износ***
Придонес за пензиско и инвалидско осигурување за месец ***ОКТОМВРИ 2023 година,*** по вработен	18,8%	***4.643,00***	***148.586,00***
Придонес за здравствено осигурување за месец ***ОКТОМВРИ 2023 година*** по вработен	7,5%	***1.852,00***	***59.276,00***
Придонес за вработување за месец ***ОКТОМВРИ 2023 година*** по вработен	1,2%	***296,00***	***9.484,00***
Придонес за професионално заболување за месец ***ОКТОМВРИ 2023 година,*** по вработен.	0,5%	***123,00***	***3.95200***
ВКУПНО ПРИДОНЕСИ:	***28%***	***6.914,00***	***221.298,00***

5. МИНИМАЛНА ПЛАТА

Согласно Законот за минималната плата во РМ (“Службен весник на РМ” 11/12; 30/14; 100/14 пт; 180/14; 81/15; 129/15; 132/17; 140/18; 124/19; 239/19; 41/22), висината на минималната плата во Република Македонија:

Р.бр	***Период на важност***	***Нето***	***Бруто***	***Сл. Весник на РСМ***
1.	***01.01.2020 – 31.03.2020***	***14.500,00***	***21.107,00***	***239/2019 Закон***
2.	***01.04.2020 – 30.06.2020***	***14.500,00***	***21.107,00***	***88/2020 Уредба***
2.	***01.07.2020 – 31.03.2021***	***14.934,00***	***21.776,00***	***75/2020 Објава***
3.	***01.04.2021 – 31.03.2022***	***15.194,00***	***22.146,00***	***80/2021 Објава***
4.	***01.03.2022 – 28.02.2023***	***18.000,00***	***26.422,00***	***41/2022 Закон***
5.	***01.03.2023 – 28.02.2024***	***20.175,00***	***29.739,00***	***558/2023 Објава***

6. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ДАНОК НА ЛИЧЕН ДОХОД

6.1. Стапки за пресметување на данок на личен доход (од 01.01.2023 до 31.12.2023 година)

Согласно член 11 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/2018; 275/19; 290/20, 85/21, 274/22) данокот на личен доход за доход од работа, се пресметува со примена на две даночни стапки, согласно даночната основа и тоа:

- ***Пропишана стапка во износ од 10% или***
- ***Пресметана стапка од 11,1111%.***

6.2. Даночно намалување

Согласно член 10 став 1 точка 2 од Законот за Данок на личен доход, ***Даночното намалување за 2023*** година, на месечно и годишно ниво, изнесува:

Период	*2023 годинс*
Месечно	***9.038,00***
Годишно	***108.456,00 (9.038 x 12)***

7. СТАПКА НА ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА- И ПРАВО НА ПОРАСТ НА ПЛАТИТЕ

Врз основа на член 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ" 70/94; 62/95; 33/97; 50/01; 26/02; 46/02; 37/05; 121/007; 161/08; 92/09; 97/10; 11/12; 26/13; 170/13; 139/14; 147/15, 202/19) ***Министерството за труд и социјална политика, објавува:***

1. Стапката на трошоците за живот за месец ***СЕПТЕМВРИ/ 2023*** година во однос на месец ***АВГУСТ/2023***, според податоците на ДЗС бр. 4.1.23.88 од 09.10.2023 година, изнесува***: (0%).***
2. Исплатата на платите за месец ***СЕПТЕМВРИ/2023*** во однос на месец ***АВГУСТ/2023 година***, изнесува: ***(0,6%).***

8. РАБОТНИ ЧАСОВИ КОИ СЕ КОРИСТАТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА РАБОТНИОТ СТАЖ

Работните часови за месец ***ОКТОМВРИ/2023*** година, изнесуваат:

176 часа.

9. ПРОСЕЧНА БРУТО ПЛАТА ЗА 2023 година

9.1. Просечна исплатена месечна БРУТО плата по вработен за месец (VIII/2023), а се однесува за месец ОКТОМВРИ 2023 година, изнесува:

54.595,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.94 од 20.10.2023).***

9.2. Просечна исплатена месечна БРУТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (VI-VII-VIII/2023 година), а се однесува месец ***ОКТОМВРИ 2023 година изнесува:***

54.583,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.94 од 20.10.2023).***

10. ПРОСЕЧНА НЕТО ПЛАТА ЗА 2023 година

10.1. Просечна исплатена месечна НЕТО плата по вработен за месец (VIII/2023), а се однесува за месец СЕПТЕМВРИ 2023 година, изнесува:

36.390,00 денари,

Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.93 од 20.10.2023).***

10.2. Просечна исплатена месечна НЕТО ПЛАТА по вработен во претходните три месеци (VI-VII-VIII/2023 година), а се однесува месец ***ОКТОМВРИ 2023 година изнесува:***

36.401,00 денари,

(Соопштение на Државниот Завод за статистика на Република Македонија бр. ***4.1.23.93 од 20.10.2023).***

11. НАДОМЕСТОЦИ ОД ПЛАТА

11.1. Надоместоци од плата за ОПШТЕСТВЕНИ И МЕШОВИТИ правни лица со повеќе од 49% општествен капитал

Просечна исплатена месечна нето плата по вработен за месец ***(VIII/2023), а се однесува за месец ОКТОМВРИ/2023 година,*** изнесува:

36.390,00 денари,

Согласно член 9 од Законот за исплата на платите во РМ, работодавецот може да врши исплата на следните надоместоци, согласно ***ОСНОВИЦАТА од 36.390,00 денари:***

За ОПШТЕСТВЕНИ правни лица

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
21.834,00 денари **(60% од основицата)** ***(36.390,00 х 60%)*** ***Се пресметува и плаќа Данок на личен доход 11,1111%***
ОТПРЕМНИНАТА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
72.780,00 денари **(двократен износ од основицата)** ***(2 х 36.390,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 72.780,00 денари***
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
21.834,00 денари ***(60% од основицата) (36.390 х 60%)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 21.834,00 денари.***

11.2. Надоместоци од плата за ПРИВАТЕН СЕКТОР

Просечна исплатена месечна ***НЕТО ПЛАТА*** по вработен во претходните три месеци ***(VI-VII-VIII/2023 година),*** а се однесува за месец ***ОКТОМВРИ/2023 година, изнесува:***

36.401,00 денари.

Износот ***36.401,00 денари,*** претставува ***ОСНОВИЦА*** за пресметување на следните надоместоци **за *ПРИВАТНИ прав-ни лица:***

РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР
НАЈНИЗОК износ за исплата на Регрес за годишен одмор за месец ***ОКТОМВРИ/2023 година***, се исплатува во висина ***од најмалку 40% од основицата***, под услов работникот да работел најмалку 6 месеци во календарската година, кај ист работодавач и **износува:** ***14.560,00 денари во НЕТО износ*** ***(36.401,00 x 40%)***
Согласно колективен договор на ниво на дејност или КД на ниво на работодавач може да се утврди регрес во поголем износ од износот согласно ОКДПСОС. ***ДАНОЧНО ПРИЗНАТ РАСХОД ВО ДАНОЧЕН БИЛАНС*** ***43.676,00 денари (54.595,00 x 80%)*** ***(80% од просечна месечна БРУТО плата по работник во РМ, објавена до денот на исплатата)*** ***Се пресметува и плаќа Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***
ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА
72.802,00 денари ***(двократен износ од основицата (2 x 36.401)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 72.802,00 денари.***
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА
36.401,00 денари ***(во висина на основицата), за најмалку 10 години поминати кај ист работодавец*** ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход 11,1111%***
ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО
21.841,00 денари **60% од основицата – (60% од *36.401,00)*** ***Ослободен од Данок на личен доход до 21.841,00 денари.***

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА

2.912,00 денари

8% од основицата (8% од *36.401,00)*

Ослободен од Данок на личен доход до 2.912,00 денари.

ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО СТРАНСТВО

- ***50% од утврдената дневница***, ако се поднесе сметка за сместување, како и во случаи, кога сместувањето не паѓа на товар на органот на Управата;
- ***20% од утврдената дневница,*** ако издатоците за сместувањето и исхраната, не паѓаат на товар на органот на управата; и
- ***5% од утврдената дневница,*** ако издатоците за стручно оспособување и усовршување не паѓаат на товар на органот на државната управа, а престојот е над 30 дена. Под стручно усовршување се подразбира посета на семинари, курсеви, симпозиуми и други видови средби, организирани во странство на мултилатерална и билатерална основа.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК

109.203,00 денари

во висина од ТРИ основици (3 x 36.401,00)

Ослободен од Данок на личен доход до 109.203,00 денари.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО

72.802,00 денари

во висина од ДВЕ основици (2 x 36.401,00 денари)

Ослободен од Данок на личен доход до 72.802,00 денари.

ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА ЕЛЕМЕНТАРНИ НЕПОГОДИ

36.401,00 денари

(во висина на основицата)

Ослободен од Данок на личен доход до 36.401,00 денари.

КОРИСТЕЊЕ НА СОПСТВЕНО ВОЗИЛО ЗА СЛУЖБЕНИ ЦЕЛИ

(**во висина до 30%** од цената на литар гориво за соодветно возило по поминат километар).

Ослободено од Данок на личен доход во висина, најмногу до 3.500,00 денари по возило, месечно.

НАДОМЕСТ ПРИ СЕЛИДБА НА ВРАБОТЕН ЗА ПОТРЕБИТЕ ЗА РАБОТОДАВАЧОТ
(во висина на стварни трошоци)   ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***
ТРОШОК ЗА ОРГАНИЗИРАНА ИСХРАНА ЗА ОКТОМВРИ/2023
6.372,00 денари   (во висина од *20%* од просечна нето плата, исплатена во претходната 2022 година ***(31.859,00 x 20%)***   ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход НАД 6.372,00 денари.***
НЕПРЕКИНАТО БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ
(поради повреда на работа и професионално заболување)   ***36.401,00 денари;***   Во висина од една просечна месечна нето плата исплатена по работник во РСМ за последните три месеци.   ***Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%***

12. НАЈВИСОК ИЗНОС НА НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ што го исплатува Фондот за здравствено осигурување

Согласно член 17 од Законот за здравствено осигурување („Службен весник на РМ" 25/00...77/21; 60/23), највисокиот износ на надоместокот за боледување што се исплаќа на товар на ФЗО во 2023 година, изнесува ***ЧЕТИРИ просечни месечни нето плати*** исплатени во РМ во претходната 2022 година **изнесува:**

127.436,00 денари. ***(4 x 31.859,00 денари).***

13. НАЈВИСОК ИЗНОС НА ПЕНЗИЈА за 2023 ГОДИНА

Највисокиот износ на пензија, според статистичките податоци на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување за 2023 година, изнесува:

69.803,00 денари.

14. РЕФУНДИРАЊЕ НА СРЕДСТВАТА
за уплатени придонеси за ИНВАЛИДНИ ЛИЦА

Согласно Упатството за начинот на пресметка и исплата на плати и поврат на придонеси од задолжително социјално осигурување за вработени во заштитни друштва, инвалидни лица кога самостојно вршат дејност како трговци-поединци и други работодавачи кои имаат вработено инвалидно лице, МТСП врши рефундирање на уплатените средства до висина не поголема од ***2 (две) просечни нето плати исплатени во РМ во претходниот месец***, кој за ***месец ОКТОМВРИ 2023 година*** изнесува (***2 x 36.286 денари)***

72.572,00 денари.

15. МЕСЕЧЕН НАДОМЕСТОК
на членови на Органи на управување

Согласно член 9 став 1 точка 4 од Законот за данок на добивка ("Службен весник на РМ" 25/00...199/23), ***МЕСЕЧНИОТ*** надоместок на членовите на органи на управување се исплатува во ***висина од 50%*** од ***Просечната Бруто плата, исплатена во претходната 2022 година во РСМ во висина од:***

23.819,00 денари (50% од 47.637,00 денари).

16. Надоместоци на плата за време на
БОЛЕДУВАЊЕ ПРИВАТЕН сектор

Согласно член 31 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15; 150/16), работникот има право на ***надомест на плата – боледување*** – која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:

Времетраење на боледување	Право на надомест
До 15 дена	70% од основицата
Над 15 дена, почнувајќи од првиот ден на боледувањето, за сите денови	90% од основицата

Над 30 дена, кога боледувањето го плаќа работодавачот	**90% од основицата**

ОСНОВИЦА, просечен месечен износ на исплатена плата ***на која е платен придонес за здравствено осигурување за последните 12 месеци.***

17. ИСПРАТНИНА ПРИ ТЕХНОЛОШКИ ВИШОК

1. Согласно член 97 од Законот за работни односи (“Службен весник на РМ” 62/05...27/16; 120/18; 110/19; 267/20; 151/21; 288/21; 111/23), во случај на откажување на договорот за вработување од деловни причини (*технолошки вишок),* работодавачот е должен на работникот да му исплати ***испратнина,*** *во следните случаи:*

Години поминати во работен однос	*Висина на плата*
До 5 години	**Една плата**
Од 5 до 10 години	**Две и пол плати**
Од 10 до 15 години	**Три и пол плати**
Од 15 до 20 години	**Четири и пол плати**
Од 20 до 25 години	**Шест плати**
Над 25 години	**Седум плати**

Испратнина за 2023	*Просечна Нето плата по работник во претходниот месец*	*Најнизок износ на испратнина*
1	**2**	**3 (2x50%)**
ЈАНУАРИ/2023	***33.104,00***	***16.552,00***
ФЕВРУАРИ/2023	***33.011,00***	***16.506,00***
МАРТ/2023	***34.364,00***	***17.182,00***
АПРИЛ/2023	***33.943,00***	***16.972,00***
МАЈ/2023	***33.720,00***	***16.860,00***
ЈУНИ/2023	***34.925,00***	***17.463,00***
ЈУЛИ/2023	***36.134,00***	***18.067,00***
АВГУСТ/2023	***36.345,00***	***18.173,00***

СЕПТЕМВРИ/2023	*36.527,00*	*18.264,00*
ОКТОМВРИ/2023	*36.286,00*	*18.143,00*

НАПОМЕНА 1: Просечната нето плата на работникот во последните шест месеци пред отказот и истата ***да не биде помала од 50%*** од просечната нето плата исплатена по работник во РМ, во последниот месец пред отказот.

НАПОМЕНА 2: ***Работен однос, се смета*** времето поминато во работен однос ***кај ист работодавач и работниот однос кај претходниот работодавач,*** на кој поради настанатата статусна промена, правен следбеник е последниот работодавач.

НАПОМЕНА 3: Испратнината се исплатува со денот на престанокот на работниот однос.

НАПОМЕНА 4: Не се пресметува и плаќа Данок на личен доход.

18. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИКАНТСКА РАБОТА

Согласно член 8 од Законот за Практиканство (Службен весник на РС Македонија, 98/19, 103/21), практикантот за време на практикантската работа кај работодавачот, ***има право на МЕСЕЧЕН надоместок, кој се исплатува од страна на работодавачот.***

Висината на месечниот надоместок *се утврдува во НЕТО износ за полно работно време* во зависност од времетраењето на периодот на практикантската работа и тоа:

*** Од 42% до 74% од *МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА*, *за практикантска работа ДО ТРИ месеци*; и**

*** Во висина на *МИНИМАЛНАТА НЕТО ПЛАТА утврдена согласно со Закон, за практикантска работа НАД ТРИ* месеци**, сметано **од четвртиот месец**.

Минимална НЕТО плата 20.175,00 денари.

Се пресметува и плаќа:

- ***Придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест од 4% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.***

- ***Дополнителен придонес за задолжително здравствено осигурување за случај на повреда на работа и професионално заболување од 0,5% од основицата за пресметка на придонеси и даноци од плата.***
- ***Данок на личен доход во висина од 11,1111%.***

19. НАДОМЕСТОК ЗА ПРАКТИЧНА ОБУКА НА УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ

Согласно член 12 став 1 точка 14 од Законот за данок на личен доход, данокот на доход, **не се плаќа за:**

Надоместокот за практична обука на ученици и студенти, во висина до 8.000 денари месечно:

Во случај на исплата на надоместокот за практична обука на ученици и практична настава на студенти, над 8.000 денари се пресметува и плаќа Данок на личен доход во висина од 11,1111%.

Согласно член 8 став 1 точка 1 од Законот за придонеси, ***учениците и студентите се обврзници за плаќање придонес врз основа на инвалидност и телесно оштетување, причинето со повреда на работа или професионална болест за време на практична обука од 4%, а обврската за пресметка и уплата на придонесот, паѓа на товар на установата од областа на образованието.***

20. ДОДАТОЦИ НА ПЛАТА

Согласно член 24 од Општиот Колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ" 150/12; 189/13; 119/15; 150/16), ***основната плата на работникот, се зголемува по час, најмалку за:***

- ***Прекувремена работа.. 35%***
- ***Работа ноќе.. 35%***
- ***Работа во три смени 5%***
- ***Работа во ден на неделен одмор.........................50%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа **зголемена за 50%.** Додатоците меѓусебно **не се исклучуваат**.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во три смени, работникот го остварува само за ефективно поминато работно време, во смени.

НАПОМЕНА: **Основната плата на работникот, се зголемува за 0,5% за секоја година работен стаж.**

21. НАДОМЕСТ ОД ПЛАТА ЗА ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година ("Службен весник на РМ" 282/22), на буџетските корисници, им се исплатуваат следните надоместоци:

НАДОМЕСТОК ЗА ОДВОЕН ЖИВОТ ОД СЕМЕЈСТВОТО ***10.920,00 денари*** ***(30% од просечна Месечна Нето плата,*** исплатена во РМ во претходни три месеци) ***(30% х 36.401,00)*** ***(Ослободен од Данок на личен доход до 10.920,00 денари);***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА РАБОТНИК ***72.780,00 денари*** ***(двократен износ на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денот на исплатата)*** ***(2 х 36.390,00)*** ***(Ослободен од Данок на личен доход до 72.780,00 денари);***
ПОМОШ ВО СЛУЧАЈ НА СМРТ НА ЧЛЕН НА СЕМЕЈСТВО ***36.390,00 денари*** ***(во висина на просечна месечна нето плата по работник во Републиката, објавена на денот на исплатата)*** ***(Ослободен од Данок на личен доход до 36.390,00 денари);***
ЈУБИЛЕЈНА НАГРАДА ***НЕ Е ПРОПИШАНА*** ***(за најмалку 10 години работа кај ист работодавач)*** ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година).***
ДНЕВНИЦИ ЗА СЛУЖБЕНИ ПАТУВАЊА ВО ЗЕМЈАТА ***НЕ СЕ ПРОПИШАНИ.*** ***(Согласно Законот за извршување на Буџетот на РМ за 2023 година од 01.01.2023 година)***

ОТПРЕМНИНА ПРИ ЗАМИНУВАЊЕ НА РАБОТНИК ВО ПЕНЗИЈА   *72.780,00 денари*   *(2 x 36.390,00)*   *(двократен износ од просечна Месечна Нето плата, по работник, исплатена во РМ до денот на исплата.*   ***Ослободен од Данок на личен доход до 72.780,00 денари.***
РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР   ***(Согласно член 21 од Општ Колективен договор за за јавен сектор (“Службен весник на РСМ” 154/23),*** вработениот **има право** на регрес за годишен одмор за 2023 година, во висина **од најмалку:**   ***10.000,00 денари НЕТО,***   под услов вработениот ***да работел најмалку шест (6) месеци, во календарската година кај работодавачот.***
НОВОГОДИШЕН НАДОМЕСТОК НЕ Е ПРОПИШАН).   ***(Согласно Законот за извршување на БУЏЕТОТ на РМ за 2023 година),***
НАДОМЕСТ ЗА БОЛЕДУВАЊЕ ПОДОЛГО ОД 6 МЕСЕЦИ   Согласно член 14 од Законот за Извршување на Буџетот за 2023 година, во висина од **една просечна месечна нето плата** *(во Органот каде што е вработен).*   ***(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).***
НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА СЕЛИДБА ЗА ПОТРЕБИТЕ НА РАБОТОДАВАЧОТ   ***(во висина на стварни направени трошоци).***   ***(Се пресметува и плаќа на Данок на личен доход по стапка од 11,1111%).***
НАДОМЕСТ НА ТРОШОЦИ ЗА ХРАНА И ПРЕВОЗ ЗА ЛИЦА ВОЛОНТЕРИ ЗА ОКТОМВРИ//2023   ***7.146,00 денари***   ***(47.637,00 x 15%)***   ***(во висина од 15% од просечна месечна бруто плата, исплатена во 2022 година***):   ***Ослободен од Данок на личен доход до 7.146,00 денари.***

ВРЕДНОСТА НА БОДОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЛУЖБЕНИЦИ за 2023 година изнесува: 81,60 денари Согласно Одлуката за утврдување на вредноста на бодот за платите на државните службеници ***(“Службен весник на РМ” 293/2021).***
Просечна месечна БРУТО плата исплатена по вработен за Шифра 84-Јавна управа и одбрана за ЈАВЕН СЕКТОР - (за задолжително социјално осигурување)* за VIII/2023 година, *се однесува за месец ОКТОМВРИ/2023 година изнесува: ***28.457,00 денари (50% од 56.913,00)***

21.1. Надоместоци на плата за време на БОЛЕДУВАЊЕ за ЈАВЕН сектор

Согласно член 19 од Општиот колективен договор за јавен сектор на РС Македонија („Службен весник на РСМ” 154/23), работникот има право на ***надомест на плата – боледување*** *– која се исплатува од страна на работодавачот и тоа:*

Времетраење на боледување	**Право на надомест**
До 7 дена **До 15 дена** **Од 15 до 21 ден**	**70% од основицата** **80% од основицата** **90% од основицата**
за професионално заболување и повреда на работа, давање крв, бременост и раѓање	**100% од основицата**

ОСНОВИЦА: Просечна бруто плата на работникот во последните 12 месеци. Доколку работникот во тој период не примал плата, основица за пресметка е висината на најниската основна бруто плата, исплатена на ниво на сектор, оддел или група.

21.2. Додатоци на плата ЈАВЕН СЕКТОР

Согласно член 16 од Општиот Колективен договор за **јавен сектор** на РМ („Службен весник на РМ” 154/23), ***основната плата на работникот се зголемува по час, најмалку за:***

- ***Прекувремена работа...35%***
- ***Работа ноќе...35%***
- ***Работа во три смени 5%***
- ***Работа во ден на неделен одмор..........................50%***

За работа во денови на празници и неработни денови утврдени со закон, работникот има право на надомест на платата, што му припаѓа кога во тие денови не работи и плата за поминатите часови на работа ***зголемена за 50%.***

Додатоците меѓусебно не се исклучуваат.

Правото на зголемен надоместок по основ на работа во смени, работникот го остварува само за деновите кога работи во три смени организирани со периодично менување во рамките на вкупните 24 часа.

Согласно член 17 од ОКДЈС сновната бруто плата на работникот се зголемува за 0,5% за секоја навршена година работен стаж, а најмногу до 20%.

22. ПРИМЕРИ ЗА ПРЕСМЕТКА НА ПЛАТА ЗА 2023 ГОДИНА

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО НЕТО износ

1. НЕТО ПЛАТА	**20.175,00**
2. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
3. Основица за данок на доход (1 - 2)	11.137,00
4. Данок на доход со 10% (3 x 11,1111%)	**1.237,00**
5. Бруто плата 1 (1 + 4)	**21.412,00**
6. БРУТО ПЛАТА II (21.412 x 1,3889)	**29.739,00**
7. Придонес за задолжително ПИО (6 x 18,8%)	5.591,00
8. Придонес за здравствено осигурување (6 x 7,5%)	2.230,00
9. Придонес за вработување (6 x 1,2%)	357,00
10. Придонес за дополнително (6 x 0,5%)	149,00
11. Вкупно придонеси (7 +8 + 9 +10)	**8.327,00**
12. Бруто плата намалена за придонеси (6 -11)	21.412,00
13. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
14. Основица за данок на доход (12-13)	12.374,00
15. Данок на доход (14 x 10%)	**1.237,00**
16. НЕТО ПЛАТА (6-11-15)	**20.175,00**

22.1. Пресметка на МИНИМАЛНА ПЛАТА ВО БРУТО износ

1. БРУТО ПЛАТА	**29.739,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	5.591,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	2.230,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	357,00
5. Придонес за дополнително (1 x 0,5%)	149,00
6. Вкупно придонеси (2 +3 + 4 +5)	**8.327,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 - 6)	21.412,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 - 8)	12.374,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	**1.237,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 - 6- 10)	**20.175,00**

22.3. Пресметка на личен доход од работа која претставува НАЈНИСКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ

1. БРУТО ПЛАТА	**24.699,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	4.643,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	1.852,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	296,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	123,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**6.914,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	17.785,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	8.747,00
10. Данок на доход (10 x 10%)	**875,00**
11. НЕТО ПЛАТА (1 – 6 – 10)	**16.910,00**

КНИЖЕЊЕ:

420 – Плата и надоместоци од плата	24.699,00	
240 – Обврска за плати и надоместоци		24.699,00
- (вкалкулирана бруто плата),		

240 – Обврска за плати и надоместоци	24.699,00	
2430 – Обврска за нето плата		16.910,00
2340 – Данок од плата		875,00
2347 – Придонеси од плата		6.914,00
- (за пресметана плата, даноци и придонеси),		

2430 – Обврски за нето плата	16.910,00	
2340 – Данок од плата	875,00	
2347 – Придонеси од плата	6.914,00	
1000 – Трансакциска сметка		24.699,00
- (исплатена бруто плата).		

22.4. Пресметка на Плата која претставува НАЈВИСОКА основица за пресметка на ДАНОЦИ и ПРИДОНЕСИ

1. БРУТО ПЛАТА (16 x 49.397,00)	**790.352,00**
2. Придонес за задолжително ПИО (1 x 18,8%)	148.586,00
3. Придонес за здравствено осигурување (1 x 7,5%)	59.276,00
4. Придонес за вработување (1 x 1,2%)	9.484,00
5. Придонес за дополнително здравствено осигурување (1 x 0,5%)	3.952,00
6. Вкупно придонеси (2 + 3 + 4 + 5)	**221.298,00**
7. Бруто плата намалена за придонеси (1 – 6)	569.054,00
8. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
9. Основица за данок на доход (7 – 8)	560.016,00
10. Данок на доход (9 x 10%)	**56.002,00**
11. Нето плата (1 - 6 - 10)	**513.052,00**

22.5. Пресметка на Личен доход од работа на основица ПОВИСОКА од НАЈВИСОКА основица за пресметка НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

1. Бруто плата	**800.000,00**
2. Вкупно придонеси за највисок износ	221.298,00
3. Намалување на платата за придонеси (1 – 2)	**578.702,00**
4. Даночно намалување за 2023 година	9.038,00
5. Основица за данок (3 – 4)	569.664,00
6. Данок на личен доход *(5 x 10%)*	**56.664,00**
7. Нето плата (3 - 6)	**521.736,00**

ТЕКОВНИ ИНФОРМАЦИИ

КОЕФИЦИЕНТ НА МДБ

Коефициент на МДБ за месец СЕПТЕМВРИ 2023 изнесува (6,6%)

Врз основа на член 44 од Законот за Данок на добивка ("Службен весник на РСМ" 112/2014...151/21, 199/23), Државниот завод за статистика, го утврдува и објавува:

ПРОЦЕНТОТ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ НА МАЛО ВО РСМ ЗА МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

1.	Кумулативен порат на цените на мало во РСМ, за периодот ***СЕПТЕМВРИ 2023 година,*** во однос на просечните цени на мало, ***во 2022 година, изнесува:***	***6,6%***
2.	Коефициентот за пораст на даночната основица за плаќање на данок на добивка за месец ***СЕПТЕМВРИ 2023 година,*** **изнесува**:	***6,6%***

Бидејки коефициентот на **МДБ за месец *СЕПТЕМВРИ 2023 година,*** е **ПОЗИТИВЕН,** месечната аконтација на данокот на добивка, ке се пресмета како ***1/12*** **од Годишниот данок утврден во Даночниот биланс за оданочување на добивката за 2022** година, од ***(АОП/56 - Пресметан данок по намалување), помножен со 6,6%.***

КОЕФИЦИЕНТИ НА ПОРАСТ НА ЦЕНИТЕ ЗА МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Месечен коефициент за СЕПТЕМВРИ/2023 (0,000).
Кумулативен коефициент од I до IX 2023 (-0,028).

1. ЦЕНИТЕ НА ПРОИЗВОДИТЕЛИТЕ НА ИНДУСТРИСКИ ПРОИЗВОДИ

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година, во однос на ***АВГУСТ/2023*** година.	***(0,000)***
2.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи од почетокот на годината до крајот на ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година.	***(-0,028)***
3.	Коефициент на пораст на цените на производителите на индустриски производи во ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година во однос на ***СЕПТЕМВРИ/2022* година.**	***(-0,024)***

2. ЦЕНИ НА МАЛО

Р.бр	*ОПИС*	*Коефициент*
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година, во однос на ***АВГУСТ/2023*** година.	***(-0,010)***
2.	Коефициент на пораст на цените на мало од почетокот на годината до крајот на ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година.	***0,031***
3.	Коефициент на пораст на цените на мало во ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година, во однос на ***СЕПТЕМВРИ/2022*** година.	***0,047***

3. ТРОШОЦИ НА ЖИВОТ – ИНФЛАЦИЈА

Р.бр.	ОПИС	Коефициент
1.	Месечен коефициент на пораст на цените на мало во ***СЕПТЕМВРИ/2023*** година, во однос на ***АВГУСТ/2023*** година.	***(-0,010)***
2.	Коефициент на пораст на трошоците на живот во Република Македонија, во период од почетокот на годината до крајот на ***СЕПТЕМВРИ/2023*** годи-на, во однос на просекот на трошоци-те на живот, ***во 2022*** *година.*	***0,091***

ПРЕГЛЕД НА ВИСИНА НА СТАПКА НА КАЗНЕНА И ДОГОВОРНА КАМАТА ОД 01.02.2010 ДО 31.12.2023 година

Период	Референтна каматна стапка	Казнена камата правно и правно	Казнена камата правно и физичко	Објава на НБРМ	Стапка на EURIBOR	Правно и правно	Правно и физичко
1	2	3=(2+10%)	4=(2+8%)	5	6	7=(6+10%)	8=(6+8%)
01.02-30.06 2010	8,5%	18,5%	16,5%	**8562 30.12.2009**	0,453%	10,453%	8,453%
01.07-31.12 . 2010	5%	15%	13%	**4474 30.06.2010**	0,485%	10,485%	8,485%
01.01-30.06. 2011	4%	14%	12%	**2521 29.12.2010**	0,782%	10,782%	8,782%
01.07-31.12. 2011	4%	14%	12%	**5978 30.06.2011**	1,325%	11,325%	9,325%
01.01-30.06. 2012	4%	13,75%	12%	**9901 28.12.2011**	1,024%	11,024%	9,024%
01.07-31.12. 2012	3,75%	13,75%	11,75%	**5631 29.06.2012**	0,373%	10,373%	8,373%
01.01-30.06. 2013	3,75%	13,75%	11,75%	**10257 31.12.2012**	0,109%	10,109%	8,109%
01.07-31.12. 2013	3,50%	13,50%	11,50%	**23009 28.06.2013**	0,123%	10,123%	8,123%
01.01-30.06. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	**40842 31.12.2013**	0,216%	10,216%	8,216%
01.07-31.12. 2014	3,25%	13,25%	11,25%	**21389 25.06.2014**	0,099%	10,099%	8,099%
01.01-30.06. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	**40009 29.12.2014**	0,018%	10,018%	8,018%
01.07-31.12. 2015	3,25%	13,25%	11,25%	**22941 29.06.2015**	-0,064%	9,936%	7,936%
01.01-30.06. 2016	3,25%	13,25%	11,25%	**41260 29.12.2015**	-0,205%	9,795%	7,795%
01.07-31.12. 2016	4%	14%	12%	**21125 27.06.2016**	-0,364%	9,636%	7,636%

01.01-30.06. 2017	3,75%	13,75%	11,75%	**38458 30.12.2016**	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12. 2017	3,25%	13,25%	11,25%	**21905 29.06.2017**	-0,373%	9,627%	7,627%
01.01-30.06.2018	3,25%	13,25%	11,25%	**39714 26.12.2017**	-0,368%	9,632%	7,632%
01.07-31.12 2018	3,00%	13,00%	11,00%	**22066 27.06.2018**	-0,370%	9,630%	7,630%
01.01-30.06. 2019	2,50%	12,50%	10,50%	**40459 26.12.2018**	-0,363%	9,637%	7,637%
01.07-31.12. 2019	2,25%	12,25%	10,25%	**21235 26.06.2019**	-0,388%	9,612%	7,612%
01.01-30.06 2020	2,25%	12,25%	10,25%	**21235 26.06.2019**	-0,438%	9,562%	7,562%
03.04-30.04. 2020 **(вонред-на состојба)**	1,75%	6,75%	5,75%	**11011 03.04.2020**	-0,423%	4,577%	3,577%
01.05. 31.05 2020 (**вонред-на состојба**)	1,75%	6,75%	5,75%	**12262 29.04.2020**	-0,460%	4,540%	3,540%
01.06.30.06. 2020 **(вонред-на состојба)**	1,50%	6,50%	5,50%	**14004 29.05.020**	-0,482%	4,518%	3,518%
01.07. 31.12 2020	1,50%	11,50%	9,5%	**15997 30.06.2020**	-0,510%	9,490%	7,490%
01.01. 30.06 2021	1,50%	11,50%	9,5%	**31368 24.12.2020**	-0,554%	9,446%	7,446%
01.07. 31.12 2021	1,25%	11,25%	9,25%	**19476 29.06.2021**	-0,555%	9,445%	7,445%
01.01.- 30.06 2022	**1,25%**	**11,25%**	**9,25%**	37790/1 28.12.2021	**-0,583%**	**9,417%**	**7,417%**
01.07. – 31.12. 2022	**2%**	**12%**	**10%**	21955/1 17.06.2022	**-0,508%**	**9,492%**	**7,492%**
01.01. – 30.06. 2023	**4,75%**	**14,75%**	**12,75%**	**42045/1 22.12.2022**	**1,884%**	**11.884%**	**9.884%**
01.07.- 31.12. 2023	**6%**	**16%**	**14%**	**22731/1 26.06.2023**	**3,399%**	**13,399%**	**11,399%**

НАЈВИСОКИ МАЛОПРОДАЖНИ ЦЕНИ НА НАФТЕНИ ДЕРИВАТИ
(за период ОКТОМВРИ/2023 година)

ДАТА НА ВАЖНОСТ	ЦЕНИ НА ГОРИВО					
	Еуро супер БС - 95	Еуро супер БС - 98	Еуро дизел БС (Д-Е V)	Масло за горење (ЕЛ – 1)	Мазут М-1/НС	Службен весник
04.01.2023	79,00	81,00	81,50	80,00	40,655	1/2023
10.01.2023	79,00	81,00	80,50	79,50	39,283	4/2023
17.01.2023	80,00	82,50	81,50	81,00	39,459	8/2023
21.01.2023	82,50	85,00	83,50	83,00	40,813	11/2023
24.01.2023	83,00	85,00	84,00	83,50	41,042	12/2023
31.01.2023	84,00	86,00	84,50	82,50	41,346	19/2023
02.02.2023	84,00	86,00	82,00	80,50	41,346	21/2023
04.02.2023	84,00	86,00	80,00	78,50	41,346	23/2023
07.02.2023	82,00	84,00	78,50	77,00	41,411	24/2023
09.02.2023	82,00	84,00	76,00	75,00	41,411	27/2023
14.02.2023	81,50	83,50	76,50	75,00	42,147	32/2023
20.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	42,262	37/2023
25.02.2023	82,00	84,50	77,00	76,50	41,202	41/2023
28.02.2023	81,50	83,50	76,00	75,00	41,266	42/2023
03.03.2023	81,50	83,50	76,00	77,00	41,266	46/2023
04.03.2023	81,50	83,50	78,00	77,00	41,266	47/2023
07.03.2023	82,50	84,50	78,50	78,00	41,988	48/2023
14.03.2023	83,50	85,50	77,50	76,50	41,667	54/2023
17.03.2023	81,50	85,50	75,80	76,50	39,779	58/2023
18.03.2023	81,50	83,50	75,50	74,00	39,779	59/2023
21.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	38,130	60/2023
23.03.2023	81,00	83,00	74,00	73,50	37,078	64/2023
28.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	37,628	67/2023
31.03.2023	82,00	84,50	73,00	72,00	38,759	70/2023
04.04/2023	83,00	85,00	72,00	71,50	39,391	71/2023
07.04.2023	83,00	85,00	72,00	71,50	40,574	73/2023

11.04/2023	84,50	87,00	74,00	73,00	41,079	77/2023
19.04.2023	85,00	87,00	74,00	72,50	41,409	82/2023
21.04.2023	82,50	85,00	74,00	72,50	41,409	85/2023
25.04.2023	81,00	83,50	71,00	70,00	41,437	86/2023
29.04.2023	81,00	83,50	71,00	68,00	41,437	91/2023
03.05. 2023	80,00	82,00	69,00	68,00	41,075	93/2023
06.05.2023	78,00	80,00	67,00	66,00	39,620	95/2023
09.05.2023	77,00	79,50	68,50	65,50	39,155	96/2023
16.05.2023	77,50	79,50	67,50	66,50	38,882	100/2023
23.05.2023	78,50	80,50	69,00	67,50	39,433	105/2023
27.05.2023	80,50	82,50	69,00	67,50	39,433	108/2023
30.05.2023	80,50	83,00	69,00	68,00	40,175	110/2023
06.06.2023	80,00	82,00	69,00	67,50	39,604	114/2023
13.06.2023	81,50	83,50	70,50	69,00	40,526	120/2023
20.06.2023	80,50	82,50	70,50	68,50	41,029	127/2023
27.06.2023	80,00	82,00	71,00	69,00	41,007	132/2023
04.07.2023	80,00	82,00	70,00	69,00	41,029	140/2023
11.07.2023	80,00	82,00	70,50	70,00	41,784	145/2023
15.07.2023	80,00	82,00	72,50	70,00	41,784	150/2023
18.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,5	42,369	151/2023
21.07.2023	81,50	83,50	72,50	71,50	41,294	154/2023
25.07.2023	82,50	84,50	72,50	71,50	41,001	156/2023
28.07.2023	84,50	86,50	74,50	73,50	42,338	160/2023
01.08.2023	85,50	87,50	76,50	75,50	43,542	162/2023
04.08.2023	85,50	87,50	78,50	78,00	45,031	165/2023
08.08.2023	85,00	87,00	79,50	79,00	45,791	168/2023
15.08.2023	86,50	88,50	81,00	80,50	46,592	172/2023
22.08.2023	87,50	90,00	80,00	80,00	46,025	177/2023
30.08.2023	87,00	89,00	81,50	81,00	46,064	182/2023
05.09.2023	87,00	89,50	81,00	80,50	46,158	185/2023
12.09.2023	88,00	90,00	83,50	83,00	47,304	189/2023
15.09.2023	90,00	90,50	86,00	85,00	47,304	192/2023
19.09.2023	90,50	92,50	87,00	86,00	48,268	194/2023
26.09.2023	89,00	91,00	85,50	85,00	48,715	199/2023
29.09.2023	87,00	91,00	85,50	85,00	48,715	203/2023

30.09.2023	87,00	89,00	85,00	85,00	48,715	205/2023
03.10.2023	86,00	88,50	86,00	85,00	48,660	206/2023
06.10.2023	83,50	85,50	86,00	85,00	46,972	209/2023
07.10.2023	83,50	85,50	86,00	85,00	45,973	210/2023
10.10.2023	81,00	83,00	83,00	82,00	45,087	211/2023
13.10.2023	81.00	83,00	81,00	80,00	45,087	214/2023
17.10.2023	80,00	82,50	82,00	81,00	45,349	216/2023
20.10.2023	80,00	82,50	82,00	81,00	46,499	220/2023
25.10.2023	81,50	84,00	84,00	82,50	47,174	223/2023
28.10.2023	81,50	84,00	82,00	82,50	47,174	226/2023
31.10.2023	81,50	83,50	81,50	81,00	46,291	228/2023

КУРСНИ ЛИСТИ

НА НБРМ ОД 01.09.2023 ДО 31.10.2023 ГОДИНА

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				01.09.2023	*02.09.2023 03.09.2023 04.09.2023*	*05.09.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.4928	61.4947	61.5110
САД	840	USD	1	56.5815	56.7085	56.9494
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.7368	71.8900	71.9006
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.1619	64.2309	64.4229
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1923	5.1694	5.1686
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3103	5.3539	5.3486
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3880	0.3905	0.3890
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2515	8.2512	8.2535
КАНАДА	124	CAD	1	41.7722	41.9587	41.8841
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.6356	36.7418	36.8153
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4413	31.4422	31.4506
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5545	2.5497	2.5515
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1618	0.1603	0.1606
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7651	13.7618	13.7722
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4429	12.4335	12.4365
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1216	2.1223	2.1266
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5909	0.5899	0.5879
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5845	11.4954	11.5345
КИНА	156	CNY	1	7.7646	7.8159	7.8330
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.2132	7.2289	7.2691
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.8918	14.9393	14.9295
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6838	0.6856	0.6888
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0427	0.0431	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3812	3.3207	3.3365
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1942	12.2021	12.2339
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.6781	33.8553	33.8531
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	0.9992	1.0030	1.0060
СИНГАПУР	702	SGD	1	41.8717	42.0046	42.0674
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6180	1.6219	1.6174
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0114	3.0336	3.0064
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5247	0.5247	0.5249

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				06.09.2023	07.09.2023	08.09.2023 09.09.2023 10.09.2023 11.09.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5423	61.5600	61.5635
САД	840	USD	1	57.3500	57.2918	57.4823
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.9456	72.0000	71.6688
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.4557	64.3866	64.4172
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1653	5.1685	5.1693
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3313	5.3568	5.3624
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3890	0.3892	0.3904
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2571	8.2561	8.2526
КАНАДА	124	CAD	1	42.0027	41.9947	42.0947
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.5041	36.6407	36.7171
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4666	31.4756	31.4774
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5472	2.5420	2.5262
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1594	0.1582	0.1588
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7096	13.6770	13.4175
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4338	12.4105	12.4120
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1407	2.1396	2.1425
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5869	0.5856	0.5874
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5716	11.5061	11.5439
КИНА	156	CNY	1	7.8518	7.8444	7.8437
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3148	7.3059	7.3324
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0037	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1120	15.0506	14.9408
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6907	0.6890	0.6910
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0430	0.0430	0.0430
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3233	3.2666	3.2933
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2937	12.2576	12.2864
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.6352	33.7796	33.8391
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0054	1.0049	1.0122
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.1119	42.0952	42.1293
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6162	1.6130	1.6147
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9868	2.9782	2.9999
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5251	0.5253	0.5254

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				12.09.2023	13.09.2023	14.09.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5670	61.5707	61.5610
САД	840	USD	1	57.4105	57.4729	57.3568
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.8821	71.6522	71.5077
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.4006	64.3978	64.1996
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1826	5.1794	5.1526
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3893	5.3755	5.3633
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3917	0.3911	0.3889
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2549	8.2533	8.2511
КАНАДА	124	CAD	1	42.2705	42.3166	42.2925
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.9661	36.9085	36.7265
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4792	31.4811	31.4761
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5121	2.5024	2.5140
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1603	0.1599	0.1602
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.2579	13.2126	13.3125
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.4039	12.3860	12.3933
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1363	2.1367	2.1290
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5983	0.6067	0.5953
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5717	11.6347	11.5869
КИНА	156	CNY	1	7.8700	7.8821	7.8779
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3298	7.3404	7.3301
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.9725	15.1135	15.0098
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6920	0.6932	0.6911
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0432	0.0433	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2713	3.3158	3.3236
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2817	12.2883	12.2558
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.0149	33.9233	33.8470
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0120	1.0145	1.0109
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.1865	42.1804	42.1218
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6181	1.6106	1.5626
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0376	3.0288	3.0281
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5254	0.5254	0.5253

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				15.09.2023	16.09.2023 17.09.2023 18.09.2023	19.09.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5500	61.5430	61.5329
САД	840	USD	1	57.3625	57.7435	57.7069
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.5698	71.6616	71.4336
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.1948	64.4160	64.3380
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1506	5.1834	5.1332
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3504	5.3881	5.3189
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3892	0.3907	0.3908
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2506	8.2527	8.2538
КАНАДА	124	CAD	1	42.4336	42.7115	42.7312
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.9714	37.3033	37.1239
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4705	31.4669	31.4618
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5155	2.5124	2.5212
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1602	0.1604	0.1602
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.3009	13.2899	13.2663
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3836	12.3834	12.3834
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1284	2.1405	2.1358
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5996	0.5968	0.5974
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6900	11.8671	11.8549
КИНА	156	CNY	1	7.8816	7.9348	7.9095
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3276	7.3778	7.3793
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.0082	15.1685	15.0779
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6912	0.6945	0.6927
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0435	0.0435
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3437	3.3764	3.3763
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2517	12.3278	12.3068
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.0112	34.1754	34.0582
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0119	1.0154	1.0165
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.1546	42.3733	42.2877
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6034	1.6134	1.6162
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0304	3.0322	3.0320
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5252	0.5252	0.5251

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				20.09.2023	21.09.2023	22.09.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5220	61.5180	61.5150
САД	840	USD	1	57.4274	57.4827	57.8420
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.3216	71.0944	70.9434
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.1188	64.0746	63.8918
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1767	5.1782	5.1581
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3542	5.3578	5.3366
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3889	0.3887	0.3910
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2523	8.2543	8.2518
КАНАДА	124	CAD	1	42.8039	42.8219	42.8139
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.1375	37.2882	37.0193
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4562	31.4541	31.4526
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5181	2.5225	2.5173
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1605	0.1603	0.1586
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.2169	13.2573	13.2948
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3792	12.3739	12.3753
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1244	2.1262	2.1326
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5991	0.5930	0.6016
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.8508	11.8345	11.8089
КИНА	156	CNY	1	7.8762	7.8810	7.9175
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3454	7.3482	7.3953
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1067	15.0950	15.1833
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6901	0.6919	0.6961
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0434	0.0433	0.0431
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3617	3.3748	3.3725
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2291	12.2683	12.3291
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.1372	34.2795	34.1674
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0138	1.0134	1.0162
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.1499	42.1905	42.2522
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5983	1.5941	1.5983
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0332	3.0516	3.0525
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5249	0.5248

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				23.09.2023 24.09.2023 25.09.2023	*26.09.2023*	*27.09.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.5190	61.5110	61.5010
САД	840	USD	1	57.7806	57.8491	57.9925
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.8744	70.7267	70.6746
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.7503	63.5707	63.5669
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.1788	5.2448	5.2772
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3837	5.3815	5.3760
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3897	0.3891	0.3896
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2513	8.2486	8.2469
КАНАДА	124	CAD	1	43.0113	42.9816	42.9536
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.2933	37.1802	37.1854
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4546	31.4506	31.4454
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5254	2.5233	2.5194
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1591	0.1573	0.1581
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.3955	13.4031	13.3428
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3816	12.3814	12.3744
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1270	2.1261	2.1267
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6016	0.6040	0.6032
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.7638	11.7128	11.6654
КИНА	156	CNY	1	7.9108	7.9136	7.9339
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.3886	7.3997	7.4149
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1771	15.2112	15.1813
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6967	0.6960	0.6965
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0432	0.0430
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3680	3.3562	3.3277
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3265	12.3476	12.3652
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.4973	34.5121	34.5861
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0180	1.0193	1.0173
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.3422	42.3513	42.4145
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6068	1.6020	1.5954
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0764	3.0846	3.0539
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5246	0.5249	0.5248

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				28.09.2023	29.09.2023	30.09.2023 01.10.2023 02.10.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5030	61.5047	61.5016
САД	840	USD	1	58.3741	58.3591	58.0532
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.8478	71.2437	71.1347
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.5362	63.5510	63.6070
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2904	5.2992	5.3329
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.4135	5.4352	5.4651
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3912	0.3909	0.3890
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2481	8.2492	8.2474
КАНАДА	124	CAD	1	43.1449	43.2949	43.2288
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.1822	37.3140	37.6410
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4465	31.4473	31.4458
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5134	2.5230	2.5269
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1574	0.1568	0.1579
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.2979	13.2716	13.2882
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3637	12.3618	12.3659
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1380	2.1286	2.1170
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6040	0.6004	0.5960
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6669	11.5795	11.5899
КИНА	156	CNY	1	7.9842	7.9891	7.9509
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4642	7.4559	7.4135
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0038
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1799	15.1639	15.1961
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7017	0.7018	0.6988
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0432	0.0431	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3133	3.3078	3.3239
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3990	12.3956	12.3644
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.5931	34.7523	34.9938
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0243	1.0253	1.0256
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.5656	42.6198	42.5823
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5958	1.5910	1.5901
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0415	3.0493	3.0780
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5248	0.5249	0.5250

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				03.10.2023	04.10.2023	05.10.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5030	61.5030	61.5030
САД	840	USD	1	58.4074	58.7477	58.5910
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.9967	70.8764	71.0295
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.8395	63.6677	63.8395
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3096	5.2849	5.3086
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.4319	5.3828	5.3418
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3901	0.3917	0.3930
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2460	8.2461	8.2456
КАНАДА	124	CAD	1	42.9041	42.8145	42.7371
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.3379	37.0232	37.0166
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4465	31.4465	31.4465
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5144	2.5109	2.5177
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1583	0.1590	0.1588
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.3346	13.3037	13.2899
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3629	12.3617	12.3617
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1269	2.1363	2.1252
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5915	0.5900	0.5878
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5499	11.5239	11.3989
КИНА	156	CNY	1	7.9993	8.0460	8.0245
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4571	7.5011	7.4829
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0038	0.0038	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.2394	15.2655	15.1702
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7023	0.7060	0.7037
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0431	0.0432	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.3329	3.3062	3.2627
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3823	12.4374	12.3846
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.8637	34.6496	34.5678
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0285	1.0345	1.0335
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.5656	42.7312	42.7045
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5811	1.5852	1.5835
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0521	3.0386	3.0384
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5247	0.5247

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				06.10.2023	07.10.2023 08.10.2023 09.10.2023	10.10.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5030	61.5050	61.5070
САД	840	USD	1	58.4296	58.2268	58.4057
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.0155	71.0958	71.0899
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	63.8992	63.8748	64.1968
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3031	5.3001	5.2984
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3156	5.2980	5.3564
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3925	0.3906	0.3916
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2468	8.2474	8.2481
КАНАДА	124	CAD	1	42.4774	42.4407	42.7726
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.0947	37.0244	37.1733
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4465	31.4475	31.4485
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5190	2.5183	2.5128
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1589	0.1590	0.1583
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.3737	13.3756	13.4301
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3741	12.3890	12.3844
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.1203	2.1084	2.1084
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5851	0.5808	0.5759
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.3115	11.2576	11.3096
КИНА	156	CNY	1	8.0024	7.9709	8.0104
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4629	7.4346	7.4592
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	15.1236	15.1003	14.8726
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7019	0.7002	0.7012
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0433	0.0432	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2334	3.1863	3.1965
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3594	12.3531	12.3426
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.7180	34.7270	34.9233
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0309	1.0283	1.0266
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.6482	42.6053	42.6569
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5817	1.5741	1.5738
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	2.9873	3.0012	3.0136
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5247	0.5247	0.5249

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				11.10.2023 12.10.2023	*13.10.2023*	*14.10.2023 15.10.2023 16.10.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.5070	61.5070	61.5070
САД	840	USD	1	58.1242	57.9216	58.4445
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.1969	71.3042	71.1763
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.1433	64.2975	64.4322
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3021	5.3283	5.3253
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3501	5.3408	5.3410
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3900	0.3884	0.3907
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2489	8.2491	8.2469
КАНАДА	124	CAD	1	42.7518	42.6096	42.7221
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	37.1913	37.0882	36.9145
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4485	31.4485	31.4485
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.5037	2.5054	2.4932
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1588	0.1594	0.1586
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.4987	13.5804	13.5627
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3871	12.3926	12.3886
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0964	2.0874	2.1023
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5820	0.5992	0.6003
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.3456	11.4743	11.5285
КИНА	156	CNY	1	7.9633	7.9350	7.9981
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4334	7.4055	7.4687
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.7185	14.6334	14.7002
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6983	0.6958	0.7019
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0431	0.0433	0.0432
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1947	3.2587	3.2580
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2884	12.2911	12.3600
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.9233	34.7419	34.5138
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0226	1.0224	1.0291
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.5360	42.5066	42.6984
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5829	1.6022	1.6078
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0332	3.0740	3.0813
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5249	0.5249

Земја	*Шифра*	*Валута*	*Важи за*	*Среден курс на девизи*		
				17.10.2023	*18.10.2023*	*19.10.2023*
ЕМУ	978	EUR	1	61.5063	61.5070	61.5070
САД	840	USD	1	58.3662	58.1957	58.2177
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	71.0686	70.8443	71.0160
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.7094	64.6286	64.7988
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.3310	5.3345	5.3187
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.3405	5.3133	5.3046
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3904	0.3892	0.3890
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2457	8.2438	8.2438
КАНАДА	124	CAD	1	42.8317	42.6806	42.6392
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.9185	37.0034	37.0837
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4482	31.4485	31.4485
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4938	2.5000	2.4922
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1589	0.1598	0.1601
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7496	13.8927	13.8498
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3880	12.3794	12.3707
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0934	2.0844	2.0785
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6000	0.5974	0.5980
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.5332	11.5387	11.5409
КИНА	156	CNY	1	7.9818	7.9582	7.9592
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4660	7.4391	7.4385
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.6252	14.5530	14.4671
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7011	0.6993	0.6993
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0431	0.0430	0.0431
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.2486	3.2444	3.2330
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.3239	12.2879	12.2705
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	34.5580	34.3059	34.3250
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0283	1.0256	1.0266
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.6328	42.5036	42.5154
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6092	1.5983	1.6051
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.1053	3.0887	3.0921
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5248	0.5249

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи		
				20.10.2023	21.10.2023 22.10.2023 23.10.2023 24.10.2023	25.10.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5070	61.5053	61.5070
САД	840	USD	1	58.2563	58.0732	57.8508
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.6182	70.5231	70.6774
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.9493	65.1401	64.7374
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2953	5.2867	5.2366
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.2582	5.2655	5.2012
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3888	0.3873	0.3862
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2421	8.2425	8.2396
КАНАДА	124	CAD	1	42.4625	42.4409	42.2322
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.7909	36.6714	36.8129
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4485	31.4476	31.4485
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4928	2.4897	2.4943
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1602	0.1606	0.1605
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.8218	13.7741	13.7815
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3642	12.3616	12.3866
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0807	2.0726	2.0588
РУСИЈА	643	RUB	1	0.5983	0.6070	0.6190
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.4923	11.4856	11.5240
КИНА	156	CNY	1	7.9638	7.9373	7.9139
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4442	7.4236	7.3954
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0036
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.4488	14.3162	14.2453
ИНДИЈА	356	INR	1	0.7000	0.6991	0.6965
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0429	0.0430	0.0430
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1757	3.1642	3.1865
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.2234	12.1810	12.0901
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.9461	33.8574	33.8453
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0244	1.0222	1.0185
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4215	42.3415	42.3252
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.5974	1.5902	1.5981
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0450	3.0470	3.0274
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5249	0.5249	0.5248

Земја	Шифра	Валута	Важи за	Среден курс на девизи			
				26.10.2023	27.10.2023	28.10.2023 29.10.2023 30.10.2023	31.10.2023
ЕМУ	978	EUR	1	61.5070	61.5058	61.5070	61.5103
САД	840	USD	1	58.1571	58.3546	58.3503	58.0012
Г. БРИТАНИЈА	826	GBP	1	70.5032	70.5584	70.6790	70.4222
ШВАЈЦАРИЈА	756	CHF	1	64.9219	64.9755	64.7306	64.3144
ШВЕДСКА	752	SEK	1	5.2251	5.2121	5.2021	5.2101
НОРВЕШКА	578	NOK	1	5.1957	5.1882	5.1999	5.2169
ЈАПОНИЈА	392	JPY	1	0.3879	0.3881	0.3891	0.3873
ДАНСКА	208	DKK	1	8.2406	8.2412	8.2406	8.2410
КАНАДА	124	CAD	1	42.2758	42.2285	42.2090	41.9293
АВСТРАЛИЈА	036	AUD	1	36.8791	36.7880	37.0167	36.9720
БУГАРИЈА	975	BGN	1	31.4485	31.4479	31.4485	31.4502
ЧЕШКА	203	CZK	1	2.4909	2.4887	2.4944	2.5048
УНГАРИЈА	348	HUF	1	0.1596	0.1604	0.1606	0.1608
ПОЛСКА	985	PLN	1	13.7216	13.7680	13.7553	13.8024
РОМАНИЈА	946	RON	1	12.3941	12.3901	12.3864	12.3910
ТУРЦИЈА	949	TRY	1	2.0686	2.0723	2.0696	2.0539
РУСИЈА	643	RUB	1	0.6228	0.6228	0.6238	0.6224
БРАЗИЛ	986	BRL	1	11.6352	11.6723	11.7266	11.6162
КИНА	156	CNY	1	7.9486	7.9731	7.9731	7.9271
ХОНГ КОНГ	344	HKD	1	7.4348	7.4614	7.4621	7.4163
ИНДОНЕЗИЈА	360	IDR	1	0.0037	0.0037	0.0037	0.0037
ИЗРАЕЛ	376	ILS	1	14.3083	14.3017	14.3363	14.3170
ИНДИЈА	356	INR	1	0.6992	0.7010	0.7009	0.6966
ЈУЖНА КОРЕЈА	410	KRW	1	0.0431	0.0430	0.0430	0.0430
МЕКСИКО	484	MXN	1	3.1830	3.1730	3.2263	3.2169
МАЛЕЗИЈА	458	MYR	1	12.1668	12.1922	12.2110	12.1788
НОВ ЗЕЛАНД	554	NZD	1	33.8583	33.8316	33.9780	33.8434
ФИЛИПИНИ	608	PHP	1	1.0228	1.0236	1.0240	1.0195
СИНГАПУР	702	SGD	1	42.4655	42.5528	42.5507	42.4707
ТАЈЛАНД	764	THB	1	1.6070	1.6080	1.6114	1.6156
ЈУЖНА АФРИКА	710	ZAR	1	3.0386	3.0580	3.0853	3.0920
СРБИЈА	941	RSD	1	0.5248	0.5249	0.5248	0.5249

РОКОВИ ПРИ ЗАДОЛЖИТЕЛНО ПОДНЕСУВАЊЕ НА ОБРАСЦИ ЗА ОКТОМВРИ/2023 ГОДИНА

Даночниот роковник е потсетник за навремено поднесување на даночните пријави во законски предвидените рокови. Во календарот даден е преглед на даночните обврски и роковите во кои треба да ја поднесете даночната пријава по одделни видови даноци.

Доколку рокот до кога треба да се поднесе соодветната даночна пријава **е Сабота, Недела или Државен празник**, тогаш тој **се поместува за првиот следен работен ден**.

Но, сепак се препорачува даночните обврски да ги исполнат пред навршувањето на крајните рокови, прикажани во Табелата.

ОБВРСКА	РОК НА ДОСТА-ВУВАЊЕ
ОБРАЗЕЦ: "**МПИН "–** Месечна пресметка за интегрирана наплата на плата за ***СЕПТЕМВРИ 023*** **Доставување**: **Електронски до УЈП**.	**До 10 ОКТОМВРИ**
Поднесување на пресметки од физички лица кои остваруват доход за кој Данокот на личен доход не се плаќа по Одбивка ***(закупнини, капитални добивки, друг доход)*** за доход остварени ***во СЕПТЕМВРИ/*2023**	**До 10 ОКТОМВРИ**
ПЛАКАЊЕ НА: Аконтација на **ДАНОК НА ДОБИВКА** и Аконтација на данок на личен доход **ОБВРЗНИЦИ:** Сите правни субјекти освен обврзник со посебен даночен статус (*заштитно друштво за вработување на инвалиди, стопанска единица на КПУ, или корисник на технолошко индустриска зона, како и трговските друштва кои се обврзници на паушал на вкупен приход*). **НАПОМЕНА: Образецот *„МДБ" немате обврска да го доставувате до УЈП.***	**До 15 ОКТОМВРИ**
ОБРАЗЕЦ*: ВХВ-1*/Извештај за состојба и промени на вложувања во сопствени хартии од вредност и	**До 20 ОКТОМВРИ**

удели во инвестициски фондови и **ВХВ-2**/Извештај за состојба и промени на вложувања во должнички извештај за сосотојба и промени на вложувања во должнички хартии од вредност за ***СЕПТЕМВРИ/2023 година.*** **ОБВРЗНИЦИ**: **Резиденти** кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари. **ДОСТАВУВАЊЕ**: **до НБРМ.**	
ОБРАЗЕЦ: МИ – Месечен извештај за трансакции за во странство. **ОБВРЗНИЦИ: Резиденти** кои имаат сметки во странство, евидентни сметки или имаат одобрение за девизен максимум, односно во работењето вршат наплата и плаќање во ефективни странски пари, **за *СЕПТЕМВРИ/2023* година.** **ДОСТАВУВАЊЕ: до НБРМ**	**До 20 ОКТОМВРИ**
Образец: КВС-22 – Квартален извештај за вложување од странство **(III квартал за VII-VIII-IX/2023)** **Обврзници**: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари **Доставување**: **НБРМ**	**До 20 ОКТОМВРИ**
ОБРАЗЕЦ: "**ДДВ/04 "Даночна пријава на ДДВ** **ОБВРЗНИЦИ**: **МЕСЕЧНИ И ТРОМЕСЕЧНИ** даночни обврзници. **ДОСТАВУВАЊЕ: http://etax.ujp.gov.mk**	**До 25 ОКТОМВРИ**
БРАЗЕЦ: "ДДВ-ЕПФ" Евиденција на примени фактури која ја води примателот на прометот. **ОБВРЗНИЦИ:** Имплементаторот на проектот (примател на проектот) за I томесечје за **(I-II-III/2023 година)**. **ДОСТАВУВАЊЕ:http://etax.ujp.gov.mk**	**До 25 ОКТОМВРИ**
Образец: КИПО - Кварталаен извештај за побарувања и обврски. странство **(III квартал за VII-VIII-IX/2023)** **Обврзници**: Резиденти кои можат да вложуваат во хартии од вредност на странски финансиски пазари **Доставување**: **НБРМ**	**До 30 ОКТОМВРИ**

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ

дипл.економист: Ромео Костадинов

ДАНОЧНА ОСНОВИЦА ЗА ДДВ ЗА КАЛО И КУСОЦИ

ПРАШАЊЕ:

Дали согласно последните измени во Законот за ДДВ за кусок, кало, растур, крш и расипување даночната основица за ДДВ, претставува продажната или набавната вредност?

ОДГОВОР:

Согласно одредбите на Законот за данок на додадена вредност ("Службен весник на РМ" 44/99...198/18 и "Службен весник" на РСМ 98/19...199/23), се оданочува прометот на територијата на РМ. Предмет на оданочувањето претставува промет на добра и услуги, како и увозот на добра.

Со одредбите на член 3 од Законот покрај наведеното во член 2, за оданочување на промет има и останати наведени дејствија, кои што се оданочуваат со данок на додадена вредност.

Согласно одребите на член 3 став 3 точка 5 и 6 кусоците како и калото, растурот кршот и расипувањето, над нормираните износи под услов истите да не се настанати како резултат на вонреден настан, претставуваат даночна основица. Односно се оданочува прометот кој што е презентиран преку кусокот, кој што не е резултат на виша сила, исто и кало растур, крш и расипување, кои што се над нормираните износи.

Согласно член 16 од ЗДДВ, се определува даночната основица за ДДВ. Во одредбите од член 16 се наведува дека прометот кој што е презентиран, без содржаниот ДДВ, претставува износ кој што е оданочив, како вкупен износ на надоместокот којшто е добиен или треба да се добие за прометот.

за разлика од основното правило за оданочување, со одредбите од член 19 се предвидува даночна основица за оданочување на специфични видови на промет.

Согласно одредбите на член 19 став 1 точка 1, во случаите на промет од член 3 став 3 од Законот за ДДВ, набавната цена или доколку истата не постои цената на чинење во моментот на прометот. Што значи дека прометот кој што се оданочува по член 3 став 3 во кој што влегува прометот остварен по основ на кусок како и кало, растур, крш и расипување над нормираните износи, се оданочува на основица **набавна цена** или доколку истата не постои **цената на чинење** во моментот на прометот.

Врз основа на наведеното, набавната вредност или набавната цена, односно цената на чинење, претставува единствена основица за оданочувањето на кало, растур, крш и расипување.

Доколку производите, стоките се водат по продажни цени, даночната основица сепак претставува набавната вредност, која што се добива, откако ќе се намали залихата, како вредност за вкалкулираната разлика во цени и вкалкулираниот ДДВ.

Врз основа на наведеното со одредбите од Законот за ДДВ јасно е дека со измените направени во септември 2023 година, нема промени во делот на даночната основица за оданочување на кусокот и на кало, растур, крш и расипување над нормираните износи.

дипл.економист Јулија Минковска

ПРАВО НА РЕГРЕС ЗА ГОДИШЕН ОДМОР ПРИ СКРАТЕНО РАБОТНО ВРЕМЕ

ПРАШАЊЕ:

Дали за вработените со скратено работно време ***(нейолно рабошно време)***, им следува исплата на регрес за годишен одмор, ***во цел износ или йак сразмерно на скрашенош рабошно време?***

ОДГОВОР:

Согласно член 48 од Законот за работни односи („Службен весник на РМ” 62/15...288/21, 111/23), Договор за вработување може да се склучи, исто така и за работно време пократко од полното работно време ***(неполно работно време***).

За неполно работно време се смета времето кое е пократко од полното работно време кај работодавачот.

Работникот кој склучил договор за вработување со неполно работно време, има договорни и други права и обврски од работниот однос како работникот кој работи полно работно време ***и ги остварува пропорционално на времето, за кое што склучил договор за вработување***, освен тие за кои со закон поинаку е определено.

Регресот на годишен одмор е поврзан со правото на користење на годишен одмор на работникот.

Доколку работникот е пријавен на пола работно време ***(20 часа неделно), му следуваат најмалку 10 работни дена годишен одмор и исплата на половина износ од утврдениот регрес за годишен одмор.***

Согласно член 137 од Законот за Работни односи, во случај кога работникот е пријавен на цело работно време ***(40 часа неделно), му следуваат најмалку 20 работни дена годишен одмор, односно најмногу 26 работни дена и исплата на целиот износ за регрес.***

Согласно член 35 став 1 алинеа 7 од Општиот колективен договор за приватен сектор од областа на стопанството („Службен весник на РМ” 150/12; 189/13; 115/14 пт; 119/15), исплатата на регресот за годишен одмор ***е задолжителна за вработените во приватниот сектор од областа на стопанството***, без разлика дали станува збор ***за вработен со скратено или полно работно време.***

Регресот за годишен одмор се ***исплатува во висина од најмалку 40% од просечната нето плата по вработен исплатена во последните три месеци.***

Со колективен договор на ниво на дејност или колективен договор на ниво на работодавач ***може да се утврди регрес за годишен одмор во поголем износ од износот утврден со овој колективен договор.***

Регресот за годишен одмор се исплатува еднаш во текот на годината.

Износот се утврдува според основицата, која важи на денот на донесувањето на Одлуката за исплата.

НАПОМЕНА: Исплатата на регресот за годишен одмор, се врши до крајот на годината односно до 31.12.2023 година.

Кај работодавачите кај кои настанале потешкотии во работењето, ценејќи ја економско – финансиската состојба на работодавачот, по задолжителна претходна консултација со синдикатот на ниво на гранка односно оддел, со спогодба потпишана од работодавачот и репрезентативната синдикална организација, може да се утврди регрес за годишен одмор во помал износ од износот утврден со овој колективен договор.

Кај работодавачите во кои нема формирано синдикат спогодбата се потпишува со избран претставник од работниците.

ПЛАЌАЊЕ НА НЕИСКОРИСТЕН ГОДИШЕН ОДМО

ПРАШАЊЕ:

Доколку работникот не го искористи годишниот одмор, дали има право на надоместок за неискористениот годишен одмор?

ОДГОВОР:

Согласно член 145 став 1 од Законот за работни односи ("Службен весник на РМ" 62/05…111/23), работникот има право на надомест на неискористениот дел од годишниот одмор пред престанок на работниот однос, ако претходно побарал користење на годишен одмор, а не му било овозможено користење на годишен одмор***, а работниот однос му престанал не по негова вина и волја.***

Исплатата на неискористен дел од годишниот одмор е утврдена само во неколку случаи.

Па така на работниците кои што заминуваат во пензија по сила на закон и при отпуштање на работниците од деловни причини (***технолошки вишок***), може да им се исплати за неискористениот дел од годишниот одмор.

Во овие случаи, престанокот на работниот однос ***не е ниту по вина, ниту по волја на работникот.***

За да се исплати неискористен дел од годишен одмор, треба да исполни три услови и тоа:

1. **Да постои престанок на работниот однос;**
2. **Работникот да побара користење на дел од годи-шен одмор, а тоа да не му биде овозможено;**
3. **Престанокот на работниот однос да не е по вина и волја на работникот.**

НАПОМЕНА: За сите други ситуации во врска со непочитувањето на законската регулатива за плаќањето за не искористен годишен одмор останува можноста за обештетување по судски пат.

Пресметка на надомест за неискористен годишен одмор

Надоместокот за неискористен годишен одмор, се утврдува согласно просекот на исплатената плата на работникот, во последните 12 месеци.

ПРИМЕР:

1. Просечно исплатена плата во последните 12 месеци	**30.000**
2. Работни денови за месец	**23**
3. Неискористени денови од годишен одмор	**8**

ПРЕСМЕТКА:

30.000 : 23 x 8 = 10.435 денари.

За надоместокот за неискористен годишен одмор се плаќа **данок на личен доход** согласно член 15 став 1 точка 2 од Законот за данок на личен доход ("Службен весник на РМ" 241/18; 275/19, 290/20, 85/21, 274/22).

Пресметка на Данок на личен доход
Нето износ x 11,1111%
10.435 x 11,1111% = 1.044 денари.
Бруто приход = Нето износ + Данок на личен доход
10.435 + 1.044 = 20.875 денари.

Плаќањето на нето надоместот и данокот на личен доход се врши преку е - ПДД, со тоа што во вид на приход се избира:

Т1. Доход од работа, а во подвид приход се избира:
S1.7 Доход кој подлежи на оданочување со ПДД - Регрес.